

[45, 46.] De medel, som årligen komme att ställas till skogsvårdsstyrelsernas förfogande, skulle således kunna beräknas till sammanlagdt	kronor 861,850: —
Om härifrån droges dels sekreterarnes aflöningar, tillhoppa	kronor 73,000: —
dels ock af kommittén till aflöning åt skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän och tillsyningsmän beräknade	„ 77,600 —
	150,600: —
skulle årligen stå till skogsvårdsstyrelsernas förfogande för fyllande af dem anförtrodda uppgifter ett belopp af	kronor 711,250: —
eller i rundt tal	„ 700,000: —

Visserligen skulle af detta belopp en del komma att tagas i anspråk till ersättningar åt skogsvårdsstyrelsernas ledamöter äfvensom åt de revisorer, hvilka årligen skulle granska skogsvårdsstyrelsernas förvaltning, hvarjämte äfven, då sekreterarne skulle själfve vidkännas kostnaden för sina tjänsteresor, det torde å vissa orter blifva nödigt att öka deras aflöningar utöfver det till utgående af statsmedel ifrågasatta beloppet, 73,000 kronor, men syntes i allt fall den del af de till skogsvårdsstyrelsernas disposition stående medel, som till dessa administrationskostnader komme att åtgå, icke blifva synnerligen betydande.

Det belopp, som enligt denna beräkning skulle af statsmedel till nu ifrågavarande ändamål utgå, nämligen dels till skogsodlingens befrämjande 100,000 kronor och dels till aflönande af sekreterare hos skogsvårdsstyrelserna 73,000 kronor eller tillhoppa 173,000 kronor, synes mig ingalunda vara för högt beräknadt, utan kanske snarare väl knappt tilltaget.

Beträffande först anslaget till skogsodlingens befrämjande, delar jag i allo domänstyrelsens uppfattning, att fullgiltiga skäl finnas för anslaget höjande till åtminstone 100,000 kronor såväl med hänsyn till storleken af landstingens och hushållningssällskapens bidrag till den enskilda skogsvårdens främjande, hvilka bidrag för år 1903 utgjort 108,850 kronor, som ock i betraktande däraf att, såsom af domänstyrelsen framhållits, den utgift af 20,000 kronor, statsverket nu har att vidkännas för aflöning af skogsingenjörer till enskilde skogsägares tjänst

och hvilket belopp för närvarande utgår från reservationsanslaget till [45, 46.] kronoskogarnas förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet, sedan den nya organisationen trädt i verksamhet, ej vidare blifver erforderlig.

Från denna förutsättning har äfven, enligt hvad jag från domänstyrelsen inhämtat, styrelsen utgått vid beräkningen af utgifterna från sistnämnda anslag för år 1905, därvid styrelsen icke ifrågasatt någon höjning af anslagets nuvarande belopp.

Därest anslaget till skogsodlingens befrämjande höjes till 100,000 kronor, skulle däraf blifva en följd, att det vid dess utgående nu fasta villkor, att icke något län må därifrån erhålla bidrag till högre belopp än 4,000 kronor, skulle bortfalla; och anser jag att, i anslutning till nu gällande villkor, statsbidrag icke må till något landstingsområde utgå med högre belopp än det, hvarmed landsting eller hushållningssällskap tillsammans eller ettdera af dem till ändamålet bidrager, samt att såsom regel hvarje landstingsområde bör erhålla andel af statsanslaget i förhållande till de bidrag, som för enahanda ändamål af landsting eller hushållningssällskap lämnas, Eders Kungl. Maj:t naturligen förbehållet att vid fördelningen af statsanslaget härutinnan vidtaga de jämkningar, som af särskilda omständigheter kunna föranledas. Af skogsvårdsstyrelsernas bildande synes emellertid böra följa, att i de landstingsområden, där sådana styrelser finnas, såväl statens som landstingens och hushållningssällskapens bidrag till förevarande ändamål ställas till dessa styrelser förfogande för att af styrelserna användas i enlighet med de för dem gällande, af Eders Kungl. Maj:t fastställda reglementen. I de landstingsområden åter, där skogsvårdsstyrelser ej finnas, bör, därest landsting eller hushållningssällskap anslår medel till skogsodling, andel af statsanslaget fortfarande såsom hittills kunna utgå till dessa korporationer.

Någon särskild redovisningsskyldighet för bidrag från ifrågavarande anslag torde icke behöfva åläggas skogsvårdsstyrelserna, då dessa, jämlikt 8 § i förordningen angående skogsvårdsstyrelser, hafva att för hvarje år till Eders Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande afgifva redogörelse för sin förvaltning. Däremot torde den skyldighet, hvilken nu är föreskrifven för landsting eller hushållningssällskap, som undfått dylikt bidrag, att årligen till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande afgifva redogörelse öfver användningen af de utaf staten samt af landsting eller hushållningssällskap lämnade bidrag, fortfarande böra bibehållas.

Ehuru ett årligt statsanslag för skogsodlingens befrämjande å 100,000 kronor med all sannolikhet kommer att för framtiden blifva

[45, 46.] behöfligt, anser jag att, innan ännu någon erfarenhet vunnits angående omfattningen af skogsvårdsstyrelsernas verksamhet och de kostnader, denna verksamhet kan komma att betinga, det dock icke bör ifrågasättas att öfverflytta anslaget på ordinarie stat.

Vidkommande härefter det af skogskommittén till aflönande af sekreterare hos skogsvårdsstyrelserna beräknade belopp, 73,000 kronor, torde jag få erinra, hurusom 2 § uti det för Riksdagen framlagda förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser innehöll, att hos skogsvårdsstyrelse skulle såsom föredragande och sekreterare vara anställd en forstligt bildad man, hvilken fullgjort hvad som erfordras för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten, hvarjämte i 4 § bland skogsvårdsstyrelsens åligganden under punkt d) upptagits att antaga och aflöna dels sekreteraren, dels ock forstligt bildade tjänstemän äfvensom tillsyningsmän. Dessa bestämmelser ansåg emellertid Riksdagen innebära ett olämpligt tvång å skogsvårdsstyrelserna. Nämnda styrelser borde, enligt Riksdagens uppfattning, erhålla största möjliga frihet att med hänsyn till förhållandena inom deras olika verksamhetsområden själfva afgöra, i hvad mån de för fyllande af sin uppgift behöfde biträde af särskildt anställda tjänstemän och tillsyningsmän, huru desse skulle vara kvalificerade och aflönade samt på hvad sätt göromålen borde dem emellan fördelas. Visserligen vore det uppenbart, att skogsvårdsstyrelserna i sin verksamhet icke kunde umbära ett fast anställdt biträde, som, då teoretiska insikter i skogsskötsel icke alltid kunde förut sättas hos styrelsernas ledamöter, borde äga forstlig bildning. Men det syntes icke Riksdagen böra i lag bestämmas, att denna person skulle tjänstgöra såsom föredragande och sekreterare hos styrelsen, då det stundom af ekonomiska eller andra skäl kunde befinnas lämpligt att ordna skötandet af ifrågavarande göromål på annat sätt. Icke heller syntes det Riksdagen böra ovillkorligen fordras, att nämnda person fullgjort hvad som erfordrades för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten, då han ju äfven därförutan kunde hafva förvärfvat och ådagalagt forstlig fackkunskap.

De i enlighet härmed vidtagna ändringar i 2 § och 4 §, punkt d), uti det af Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget till förordning angående skogsvårdsstyrelser synas mig icke kunna föranleda någon minskning i det af kommittén för aflönande af sekreterare beräknade beloppet, 73,000 kronor; och torde ej heller Riksdagen hafva tänkt sig, att någon sådan minskning skulle blifva en följd af samma ändringar. Tydligt är, såsom äfven af Riksdagen betonats, att skogsvårdsstyrelserna i sin verksamhet icke kunna undvara fast anställda biträden med forst-

lig bildning och att det ligger stor vikt uppå, att styrelserna härvid [45, 46.] kunna hafva att påräkna verkligt dugande krafter. Men det torde ej sällan blifva förenadt med svårigheter för styrelserna att finna fullt kvalificerade personer, villiga att mot de aflöningsförmåner, som af styrelserna kunna erbjudas, såsom fast anställda biträden träda i deras tjänst. Synnerligast under de senaste åren hafva enskilde skogsägare för vården af sina skogar i ganska stor utsträckning hos sig anställt forstligt utbildade tjänstemän, och då ofta dessa enskilde skogsägare kunna erbjuda bättre löneförmåner än skogsvårdsstyrelserna kunna blifva i tillfälle att göra, är det påtagligt, att ett statsanslag af 73,000 kronor såsom bidrag till bestridande af kostnaderna för uppehållandet af skogsvårdsstyrelsernas verksamhet ingalunda är för högt tilltaget.

Då, på sätt domänstyrelsen jämväl framhållit, det icke lämpligen kan på förhand fastslås, huru mycket af ifrågavarande anslag bör tillkomma det ena eller andra länet, lär anslaget böra ställas till Eders Kungl. Maj:ts disposition för fördelning på skogsvårdsstyrelserna efter dessas större eller mindre behof däraf.

Slutligen anser jag, att detta anslag af samma skäl, som af mig anförts för bibehållande på extra stat af anslaget till skogsodlingens befrämjande, åtminstone tillsvidare icke bör å ordinarie stat uppföras.

Under åberopande af hvad jag sålunda anført, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

dels att, såsom bidrag till *bestridande af kostnaderna för uppehållande af skogsvårdsstyrelsernas verksamhet*, på extra stat för år 1905 anvisa ett anslag af 73,000 kronor;

[45.]
Skogsvårds-
styrelserna.

dels ock att för *skogsodlingens befrämjande* för år 1905 bevilja ett extra anslag af 100,000 kronor, att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för att i mån af tillgång tilldelas antingen skogsvårdsstyrelser, till hvilka landsting eller hushållningssällskap för ändamålet lämnat bidrag, eller i landstingsområde, där sådan styrelse icke finnes, landsting och hushållningssällskap, under iakttagande att i intetdera fallet statsbidrag må till något landstingsområde utgå med högre belopp än det, hvarmed landsting och hushållningssällskap tillsammans eller ettdera af dem till ändamålet bidragit, samt att landsting eller hushållningssällskap, som undfått dylikt bidrag, skall vara skyldigt att efter årets utgång till Eders Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshafvande afgifva redogörelse öfver användningen af de af staten samt af landsting eller hushållningssällskap lämnade bidrag.

[46.]
Skogs-
odlingens be-
främjande.

Ersättning för af statskontoret gjorda förskott.

[47.] Ersättning för af stats- kontoret gjorda för- skott.	Enligt hvad statskontoret anmält, har nämnda ämbetsverk förskjutit följande belopp, hvilka torde böra anmälas till ersättande af Riksdagen under nionde hufvudtiteln, nämligen:		
	till godtgörande af kostnader för landtmäteriförrättningar å åtskilliga kronans domäner	kronor	16,950: 59
	„ godtgörande af kostnader för vissa kronoegendomars deltagande i Hjälmarens och Kvismarens sänkning	„	12,272: 44
	„ godtgörande af kostnader för vissa kronoegendomars deltagande i andra vattenafledningsföretag	„	10,685: 19
	„ godtgörande af kostnader för den af Eders Kungl. Maj:t den 9 juni 1899 tillsatta kommitté för utredning beträffande de mer betydande vattenfall i landet, hvilka helt och hållet eller delvis kunde anses vara i statens ägo, m. m.	„	108,228: —
	„ godtgörande af kostnader för den af Eders Kungl. Maj:t den 24 oktober 1902 tillsatta centrala nödhjälpskommittén	„	12,121: 35
	„ godtgörande af kostnader för tryckning och häftning af en bilaga till det betänkande, som afgifvits af den utaf Eders Kungl. Maj:t den 10 juli 1899 tillsatta kommitté för utredning rörande åtgärder för beredande af tillfälle för mindre bemedlade arbetare att på landsbygden förvärfva sig egna hem	„	225: 44
	„ gäldande af svenska kronans andel i kostnaderna för fiskeritillsynen under år 1903 vid regala laxfisket i Torne älf	„	1,200: —
	„ gäldande af vägskatt för samma laxfiske	„	1,226: 78
	„ gäldande af vägskatt för år 1902 för till statsverket indragna frälseräntan af hemmanet $\frac{3}{8}$ mantal Sundersbol n:o 1 i Uppsala län	„	1: 24
		Transport kronor	162,911: 03

	Transport kronor 162,911: 03	[47.]
till ersättande af kostnader för upprättande af förslag till regleringsplan för ett invid Bastuträsks järnvägsstation beläget område af kronoparken Brännheden i Västerbottens län	,, 259: 78	
„ ersättande af kostnader för upprättande af plan för ordnande och bebyggande af ett invid Storsunds järnvägsstation beläget område af kronoparken Storträskliden i Norrbottens län	,, 251: 28	
„ byggnadsersättning, enligt nådiga brefvet den 29 maj 1891, åt skogstorpore å kronoparker i Norrbottens län	,, 11,500: —	
„ godtgörande af kostnader för uppförande af en ny ladugårdsbyggnad å förra militiebostället Kastellgården n:o 1 i Göteborgs och Bohus län	,, 30,806: 15	
„ godtgörande af kostnader för verkställande af reparationer å byggnader vid förra länsmansbostället Tofter n:o 1 i samma län	,, 507: —	
„ godtgörande af kostnader för på vissa kronoegendomar belöpande skogslikvidsersättning ...	,, 48,483: 74	
„ godtgörande af kostnader för verkställande af uppskattning af vissa till utbyte emellan kronan och staden Halmstad föreslagna områden	,, 83: 40	
„ ersättning till vissa kronoarrendatorer och boställshafvare för exproprierad jord	,, 395: 92	
„ ersättning för öfverbyggnad å indragna boställen	,, 21,921: 67	
„ godtgörande af kostnader, föranledda af inmutning för kronans räkning af apatit- och magnesitfyndigheter inom Norrbottens län	,, 10,048: 07	
	eller tillhopa kronor 287,168: 04.	

Med iakttagande af grundsatsen om anslags bestämmande till jämnt tal af kronor samt för jämnande af hufvudtitelns slutsumma, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, till betäckande af ofvan omförmälda, af *statskontoret förskottsvis bestridda utgifter*, anvisa å extra stat för år 1905 ett anslag af 287,215 kronor.

Dyrtidstillägg.

[48.]
Dyrtids-
tillägg.

Under återopande af hvad chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag anført i fråga om beredande åt statens tjänstemän och betjante af ett dyrtidstillägg för år 1904 att uppföras i riksstaten för år 1905, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet öfver finansärenden denna dag angifna grunder, af *dyrtidstillägg* för innevarande år åt en del tjänstemän och betjante i jordbruksdepartementets afdelning af Eders Kungl. Maj:ts kansli samt till jordbruksdepartementet hörande ämbetsverk och kårer, å extra stat för år 1905 anvisa, såsom förslagsanslag, ett belopp af 85,000 kronor.

Hvad föredragande departementschefen i ofvan berörda hänseenden tillstyrkt och hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, enligt statsrådets öfrige ledamöters tillstyrkande, i nåder bifalla samt förordnade tillika, enligt statsrådets hemställan, att utdrag af detta protokoll skulle till finansdepartementet öfverlämnas till ledning vid författandet af Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Ex protocollo:
G. Zethelius.

Tionde hufvudtiteln.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 januari
1904.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **LAGERHEIM**,
Statsråden: **ODELBERG**,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

Sedan de till nionde hufvudtiteln hörande frågor blifvit på föredragning af vederbörande departementschef pröfvade, anhöll chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer att få anmäla de frågor, som rörde regleringen af

tionde hufvudtiteln,

innefattande pensions- och indragningsstaterna.

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 1 Afd.

Hvad först angick

pensionsstaten

erinrade departementschefen, att Kungl. Maj:t, enligt finansdepartementet tillhandakomna protokollsutdrag, förut beslutat aflåtande till Riksdagen af följande framställningar, nämligen:

på landtförsvarsdepartementets föredragning:

(se **bil. 1** vid detta prot. pag. 9)

[1.]	att höja det å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu	kronor 103,293: —
<i>Höjning af statsbidraget till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl vid armén.</i>	med	„ 9,410: —
	till	kronor 112,703: —

på ecklesiastikdepartementets föredragning:

(se **bil. 2** vid detta prot. pag. 21)

[2.]	att Riksdagen, i afseende å kostnaderna för småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalts förvaltning och verksamhet under år 1905, må medgifva:
<i>Kostnaden för förvaltningen af småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt.</i>	att Kungl. Maj:t må för sistnämnda år bestämna de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr blifva erforderliga; samt att de för berörda förvaltningskostnad och för anstaltens utgifter i öfrigt under samma år erforderliga medel må af Kungl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke äro att tillgå, anvisas af tillgängliga statsmedel såsom förskott, att antingen ersättas af berörda afgifter, i den mån de under året ingå, eller, därest dessa afgifter skulle för året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.

[3.]	Departementschefen erinrade vidare, att Kungl. Maj:t förut denna dag på föredragning af chefen för sjöförsvarsdepartementet beslutat att i nådig proposition föreslå Riksdagen att dels antaga vissa förändrade grunder för pensionering af de vid flottans militärdepoter och varfsstater anställda förmän bland daglönare, sjukvaktare och öfriga daglönare, att från och med år 1905 tillämpas, dels ock, i händelse af bifall därtill, höja förslagsanslaget till pensioneringen af flottans och lotsverkets gemenskap från 66,500 kronor till 166,500 kronor.
<i>Höjning af anslaget till pensionering af flottans och lotsverkets gemenskap.</i>	

Ökningen under denna stat skulle således, under förutsättning

att nyssberörda nådiga proposition vunne Riksdagens bifall, utgöras af följande belopp:

höjning af bidraget till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén.....	kronor	9,410: —
höjning af förslagsanslaget till pensionering af flottans och lotsverkets gemenskap	„	100,000: —
	tillsammans kronor	109,410: —.
Om härtill lades summan af ordinarie anslaget till pensionsstaten enligt nu gällande riksstat ...	„	1,930,763: —
skulle, enligt hvad departementschefen anmärkte, anslaget till pensionsstaten sluta å ett belopp af kronor		2,040,173: —.

Beträffande därefter

indragningsstaten

erinrade departementschefen om Kungl. Maj:ts på nedannämnda departements föredragning förut fattade beslut om aflåtande till Riksdagen af följande framställningar, nämligen

på *civildepartementets* föredragning:

(se **bil. 3** vid detta prot. pag. 33)

att den förre materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader **Johan Andersson** vid 1894 års riksdag beviljade pension af 700 kronor må höjas till 1,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken han blifvit entledigad från sin anställning vid statens järnvägsbyggnader, dock att, därest han efter afskedstagandet erhållit eller framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå;

[4.]
Höjning af pensionen åt förre materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader J. Andersson.

(se **bil. 4** vid detta prot. pag. 39)

att vaktmästaren hos länsstyrelsen i Gäfleborgs län **Anton Fredrik Bouveng** må från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked varder honom beviljad, för sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension af 600 kronor;

[5.]
Pension åt vaktmästaren hos länsstyrelsen i Gäfleborgs län A. F. Bouveng.

(se **bil. 4** vid detta prot. pag. 42)

[6.]
Ändring i bestämmelserna om provinsialläkares rätt till pension.

att, med ändring af ej mindre gällande bestämmelser om provinsialläkares rätt till pension å allmänna indragningsstaten än äfven stadgade villkor för åtnjutande af de i lönestaten för provinsialläkare omförmälda aflöningsförmåner, i hvad dessa villkor angå skyldighet att från tjänsten afgå, Riksdagen må besluta:

dels att provinsialläkare, som uppnått sextio år och tjänstgjort i tjugufem år, af hvilka minst tjugu år såsom provinsialläkare och återstående tiden i annan statens tjänst eller i extra provinsialläkaretjänst eller sådan stadsläkarebefattning, med hvilken varit förenad rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civila läkare i statens tjänst, skall vara berättigad att vid afgang från tjänsten erhålla pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 4,000 kronor;

dels ock att provinsialläkare, som sålunda är berättigad till pension, jämväl skall vara skyldig att från tjänsten afgå; Konungen likväl obehaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå;

på *ecklesiastikdepartementets* föredragning:

(se **bil. 2** vid detta prot. pag. 13)

[7.]
Pensionsbeloppen för vissa af de ordinarie professorerna vid karolinska institutet.

att Riksdagen må medgifva, att beloppet af den pension, som tillkommer professor vid karolinska mediko-kirurgiska institutet i medicin, i kirurgi eller i pediatrik, må, under förutsättning att professorn icke uppstår i egenskap af öfverläkare, utgöra 4,000 kronor för den, som icke intjänat något ålderstillägg, 4,500 kronor för den, som kommit i åtnjutande af första ålderstillägget, och 5,000 kronor för den, som kommit i åtnjutande af båda ålderstilläggen;

(se **bil. 2** vid detta prot. pag. 22)

[8.]
Understöd åt äldre behöfvande folkskolelärare.

att för år 1905 må anvisas ett anslag å 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 350 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst men därifrån erhållit afsked före år 1867;

(se **bil. 2** vid detta prot. pag. 22)

[9.]
Understöd åt äldre behöfvande småskolelärare med flere.

att för år 1905 må anvisas och till Kungl. Maj:ts disposition ställas ett anslag af 19,400 kronor för beredande af ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola,

hvilka, efter att hafva i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, afgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt nådiga reglementet den 22 juni 1892, samt under enahanda villkor och bestämmelser i öfrigt, som beträffande det för år 1904 uti förevarande afseende beviljade anslag blifvit af Riksdagen stadgade, nämligen:

att lärares eller lärarinnas tjänstgöring afslutats så tidigt, att ålderdomsunderstöd enligt nyssnämnda nådiga reglemente icke kunnat honom eller henne beviljas, eller före utgången af år 1891;

att sådan från tjänsten afgången lärare eller lärarinna uppnått en lefnadsålder af minst femtiofem år;

att han eller hon styrkes befinna sig i behöfvande omständigheter; att det belopp, hvartill understöd högst må meddelas, bestämmes till 100 kronor årligen; samt

att Kungl. Maj:t må äga att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, hvilka befinnas erforderliga;

(se bil. 2 vid detta prot. pag. 23)

att extra ordinarie professorn vid universitetet i Lund **Michael Kolmodin Löwegren** må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från extra ordinarie professorsbefattningen varder honom beviljad, under sin återstående lifstid uppbära pension till belopp af 3,800 kronor årligen;

[10.]

*Pension för
e. o. professorn
M. K. Löwe-
gren.*

(se bil. 2 vid detta prot. pag. 25)

att lektorn vid högre lärarinneseminariet **Nikolaus Linder** må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från lektorsbefattningen varder honom beviljad, under sin återstående lifstid uppbära pension till belopp af 3,600 kronor årligen;

[11.]

*Pension för
lektorn N.
Linder.*

(se bil. 2 vid detta prot. pag. 26)

att lärarinnan vid högre lärarinneseminariet och den därmed förenade normalskolan för flickor **Amy Sofia May** må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder henne beviljad från hennes anställning såsom lärarinna vid omförmälda läroverk, under sin återstående lifstid uppbära pension till belopp af 400 kronor årligen;

[12.]

*Pension för
lärarinnan
Amy Sofia
May.*

(se bil. 2 vid detta prot. pag. 28)

att öfverlärarinnan vid tekniska skolan i Stockholm **Eleonora Vilhelmina Amalia Brandt** må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från hennes befattningar såsom öfverlärarinna och afdelningsföreståndarinna vid tekniska skolan varder henne efter upp-

[13.]

*Pension för
öfverlärarin-
nan Eleonora
Vilhelmina
Amalia
Brandt.*

nådd sextiofem års ålder beviljadt, under sin återstående lifstid uppbära pension till belopp af 1,040 kronor årligen;

(se **bil. 2** vid detta prot. pag. 29)

[14.]
Pension för
portvakten
Katarina
Lindberg.

att framlidne vaktmästaren vid tekniska skolan i Stockholm A. Lindbergs änka **Katarina Lindberg** må från och med månaden näst efter den, hvori hon varder entledigad från sin syssla såsom portvakt vid tekniska skolan, under sin återstående lifstid uppbära pension till belopp af 320 kronor årligen;

(se **bil. 2** vid detta prot. pag. 31)

[15.]
Pension för
professors-
änkan **Emelie
Ingrid Teresia
Wiborgh.**

att framlidne professorn vid tekniska högskolan, föreståndaren för fackskolan för bergsvetenskap Johan Gustaf Wiborghs änka **Emelie Ingrid Teresia Wiborgh**, född Hallin, må från och med år 1904, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, uppbära pension till belopp af 300 kronor årligen;

(se **bil. 5** vid detta prot. pag. 50)

[16.]
Pension för
renskrifvaren
O. W. Helin.

att renskrifvaren i ecklesiastikdepartementet **Oskar Wilhelm Helin** må från och med månaden näst efter den, då hans anställning därstädes såsom biträde å folkskolebyrån eller såsom renskrifvare upphör, under sin återstående lifstid uppbära pension, uppgående, så länge Helin bibehålles vid sin anställning såsom biträde å folkskolebyrån, till 600 kronor, men, då han helt och hållet entledigas från departementets tjänst, till 1,200 kronor årligen;

(se **bil. 5** vid detta prot. pag. 53)

[17.]
Pension för
vaktmästaren
K. E. Lind-
ström.

att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Halmstad **Karl Elias Lindström** må från och med månaden näst efter den, hvori afsked från vaktmästaretjänsten varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid uppbära pension till belopp af 500 kronor årligen;

på jordbruksdepartementets föredragning:

(se **bil. 6** vid detta prot. pag. 55)

[18.]
Pensioner åt
kartograferne
vid rikets all-
männa kart-
verk N. A.
Ahlberg och
L. A. Kjebon.

att kartograferne vid rikets allmänna kartverk **Nils Axel Ahlberg** och **Lars August Kjebon** må, hvardera från och med månaden näst efter den, hvarunder han afgår från sin tjänstebefattning vid kartverket, under sin återstående lifstid uppbära årliga pensioner till belopp af 2,000 kronor för dem hvar;

(se **bil. 7** vid detta prot. pag. 59)
att förre stenarbetaren **Johan Erik Johansson** från Öjebyn må under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension af 150 kronor, att utgå från och med början af år 1903;

[19.]
*Pension åt
förre sten-
arbetaren J. E.
Johansson.*

(se **bil. 8** vid detta prot. pag. 62)
att skogsingenjörerna **Johan Fredrik von Heideken** och **Oscar Alfred Kopp** må, hvardera från och med året näst efter det, hvarunder hans förordnande såsom skogsingenjör kommer att upphöra, under sin återstående lifstid uppbära årliga pensioner till belopp af 2,625 kronor för dem hvar;

[20.]
*Pensioner åt
skogsingenjör-
erna J. F.
von Heideken
och O. A.
Kopp.*

(se **bil. 9** vid detta prot. pag. 67)
att förre läraren vid landtbruksinstitutet vid Ultuna C. J. A. Segerströms änka **Ida Bernhardina Segerström**, född Fyhn, må, så länge hon förblifver änka, åtnjuta en årlig pension af 300 kronor, att utgå från och med år 1904;

[21.]
*Pension åt
förre läraren
vid Ultuna
landtbruks-
institut C. J.
A. Segerströms
änka.*

(se **bil. 10** vid detta prot. pag. 70)
att inspektoren vid Alnarp **Svante Forsberg** må från och med månaden näst efter den, i hvilken han efter uppnådd ålder af sextiofem år varder från sin befattning entledigad, under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig penson af 3,500 kronor.

[22.]
*Pension åt
inspektoren
vid Alnarp
S. Forsberg.*

Departementschefen anförde härefter:

Förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten är i nu gällande riksstat upptaget till 1,990,752 kronor. Utgifterna från detta anslag hafva i runda tal uppgått år 1898 till 2,150,700 kronor, år 1899 till 2,147,900 kronor, år 1900 till 2,181,200 kronor, år 1901 till 2,157,300 kronor och år 1902 till 2,162,200 kronor. Anslaget torde därför böra ökas med ett belopp, som för jämnande af riksstatens slutsumma upptages till 29,065 kronor, eller från 1,990,752 kronor till kronor 2,019,817: —
Lägges härtill anslaget till pensionsstaten ,, 2,040,173: —
skulle slutsumman af tionde hufvudtitelns ordinarie
anslag för år 1905 blifva kronor 4,059,990: —

[23.]
*Anslaget
till allmänna
indragnings-
staten.*

Extra anslag.

Beträffande extra anslag under denna hufvudtitel bör vid statsverkspropositionens affattande iakttagas Eders Kungl. Maj:ts den 11 december 1903 på föredragning af *landtförsvarsdepartementet* (se **bil. 1** vid detta prot. pag. 11) fattade beslut att föreslå Riksdagen,

[24.] att å extra stat för år 1905 må anvisas ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor, att användas såväl till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående; samt

[25.] att, till förstärkande af det i 1904 års riksstat uppförda anslag för statsbidrag till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, må på extra stat för år 1905 anvisas ett belopp af 9,410 kronor.

Summan af tionde hufvudtitelns extra anslag för år 1905 skulle således blifva 1,549,410 kronor.

Hvad departementschefen sålunda rörande tionde hufvudtiteln hemställt biträdtes af statsrådets öfrige ledamöter och blef af Hans Maj:t Konungen gilladt och godkänt; och behagade Hans Maj:t Konungen på statsrådets tillstyrkande härjämte förordna, att nu anmälda, för statsregleringen erforderliga handlingar skulle tillställas Riksdagens statsutskott.

Ex protocollo:

Hjalmar Rettig.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11
december 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **LAGERHEIM**,
Statsråden: **ODELBERG**,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN,
VIRGIN.

Departementschefen, statsrådet **Virgin** anförde härefter:

»Direktionen öfver arméns pensionskassa har i skrifvelse den 11 nästlidne november hos Eders Kungl. Maj:t i underdånighet lämnat uppgift rörande beloppet af det anslag, som för år 1905 är af nöden dels till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering och dels till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående, samt därvid erinrat, att

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 1 Afd.

ifrågavarande anslag för innevarande år bestämts till samma belopp, hvarmed det utgått sedan år 1894, eller 1,540,000 kronor. Då direktionen fortfarande, i likhet med hvad uti dess underdåniga skrifvelse i samma ämne den 12 november 1902 förut framhållits, ansåge den tidpunkt böra afvaktas, då pensionsstaten än mera kännbart komme att röna inverkan af de under senare år beslutade löneregleringar för officerare och underofficerare med vederlikar, innan förhöjning af detta anslag hos Riksdagen äskades, har direktionen i underdånighet anhållit, det täcktes Eders Kungl. Maj:t föreslå näst sammanträdande Riksdag att äfven för år 1905 till ofvanberörda ändamål *på extra stat* anvisa ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor.

I sammanhang härmed har direktionen framhållit behovet af ökning utaf det *å ordinarie stat* under tionde hufvudtiteln uppförda bidraget till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén. Detta statsbidrag, som jämlikt Riksdagens skrifvelse den 13 juni 1883 skall utgå med $1\frac{1}{2}$ procent årligen på summan af de löner och beklädnadsbidrag, hvilka enligt gällande stater kunde läggas till grund vid bestämmandet af fyllnadspension, måste, såsom direktionen vid föregående tillfällen erinrat, röna inverkan af hvarje förändring i lönestaterna, som af Eders Kungl. Maj:t med Riksdagen beslutas.

Det torde tillåtas mig erinra, att direktionen redan i skrifvelse den 20 november 1901 anhöll, att, enär enligt då gällande stater totalsumman af nyssnämnda aflöningsbelopp vore väsentligt högre än vid tiden för statsbidragets första beviljande, höjning i anslaget måtte utverkas. Med hänsyn till den lönereglering för armén, hvarom förslag för 1902 års Riksdag framlades, med flere förhållanden, ansågs emellertid, att frågan om förändring i detta anslag borde anstå. Sedan direktionen anmält, att förenämnda procenttal af ifrågavarande totalsumma för år 1903 utgjorde 103,293 kronor, hvilket belopp med 35,585 kronor 30 öre öfverstege det för samma år i riksstaten uppförda ordinarie anslaget, beslöt 1903 års Riksdag, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts proposition, att dels höja förevarande ordinarie anslag för bidrag till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl från 67,708 kronor till 103,293 kronor, dels ock att till förstärkande af det i 1903 års riksstat för ändamålet uppförda belopp på extra stat för år 1904 anvisa 35,585 kronor.

Den af direktionen verkställda beräkning af totalbeloppet utaf löner för arméns befäl och underbefäl med vederlikar samt de från

armén till kustartilleriet öfverflyttade, vid delaktighet i arméns nya änke- och pupillkassa fortfarande bibehållna löntagare för år 1904 har jag låtit undergå granskning i arméförvaltningen, och framgår af den sålunda vunna utredningen, att nämnda totalbelopp enligt 1904 års stater uppgår till 7,513,575 kronor, hvarå 1½ procent utgör 112,703 kronor 62 öre.

I 1904 års riksstat är emellertid, såsom jag nyss anfört, ifrågasvarande statsbidrag upptaget allenast till 103,293 kronor. Då sistnämnda belopp med 9,410 kronor understiger det, som sålunda enligt fastställda grunder rätteligen bör utgå, torde, i likhet med hvad vid 1903 års riksdag ägde rum, framställning böra göras till nästsammanträdande Riksdag om anvisande *å extra stat* för år 1905 af ett särskildt anslag å 9,410 kronor till förstärkande af det *för år 1904* utgående statsbidraget till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén.

Det *ordinarie anslaget* för nämnda ändamål bör i 1905 års riksstat upptagas till 112,703 kronor.

På grund af hvad jag sålunda anfört och då jag icke har något att erinra mot direktionens öfver arméns pensionskassa förstberörda framställning om äskande å extra stat för år 1905 af ett till oförändradt belopp upptaget förslagsanslag till arméns pensionskassas egen pensionering och till fyllnadspensioner, får jag i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

dels att höja det under riksstatens tionde hufvudtitel å ordinarie stat uppförda anslaget för bidrag till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu kronor 103,293: —		
med	„	9,410: —
till		kronor 112,703: —

[1.]
Höjning af statsbidraget till pensionering af änkor och barn efter befäl och underbefäl vid armén.

dels till förstärkande af det i 1904 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag på extra stat för år 1905 anvisa ett belopp af 9,410 kronor;

[25.]
Förstärkande af det i 1904 års riksstat för samma ändamål uppförda anslag.

dels slutligen att å extra stat för år 1905 anvisa ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor att användas såväl till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, som ock till fyllnadspensioner i enlighet med fastställda grunder för sådana pensioners utgående.»

[24.]
Anslag till upprätthållande af arméns pensionering.

Tionde hufvudtiteln: bil. 1.

Till denna departementschefens hemställan, hvaruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, tacktes Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall; och skulle utdrag af detta protokoll tillställas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:

Eugène Peyron.

*Utdrag af Protokoll öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11
december 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN,
VIRGIN.

Departementschefen, statsrådet von Friesen, anförde:

1:o.

»I skrifvelse till kanslern för rikets universitet har lärarekollegiet vid karolinska mediko-kirurgiska institutet erinrat, hurusom innehafvarne af de å institutets stat uppförda ordinarie professorsbeställningarna genom nådigt bref den 2 juni 1876 blifvit förklarade berättigade att efter uppnådda sextiofem lefnadsår vid afskedstagandet från tjänsten å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till belopp af 4,500 kronor, oberoende däraf att somliga af dem då uppburit i lön 4,500 kronor och andra endast 4,000 kronor. Vidare har lärarekollegiet i skrifvelsen anført:

[7.]
Pensions-
beloppen för
vissa af de
ordinarie
professorerna
vid karolinska
institutet.

att, enligt hvad lärarekollegiet uti en samtidigt aflåten skrifvelse till kanslern anmält, samtliga dessa ordinarie professorer förklarar sig gå in på de af 1902 års riksdag rörande de ordinarie professorerna vid institutet, med undantag af innehafvaren af den så kallade Malmstenska professuren, beslutade nya bestämmelser angående rätt till ålderstillägg å lönen m. m.;

att dessa bestämmelser innehölle, bland annat, att för dem, hvilka sålunda komme i åtnjutande af ålderstillägg, 2,000 kronor af aflöningen skulle utgöra tjänstgöringspenningar och återstoden skulle anses såsom lön samt att tjänsteman, som inginge på de nya bestämmelserna, skulle, då han uppnått sextiofem lefnadsår, vara förpliktad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå;

att, då emellertid professorerna i medicin, i kirurgi och i pediatrik uppbure i lön endast 3,500 kronor, under det att öfriga å stat uppförda ordinarie professorer hade en lön af 4,000 kronor, af angifna bestämmelse följde, att de förstnämnda tre professorerna vid afskedstagandet komme att uppbära lägre pension än de öfriga;

att någon anledning icke funnes att antaga, att Riksdagen med de nya bestämmelserna skulle afsett införande af en skillnad i pensionsbeloppen, hvilka hittills varit desamma för alla de ifrågavarande professorerna; samt

att ordalydelsen i nyss anförda bestämmelse möjligen kunde föranleda därtill, att pensionen för de två ordinarie professorer vid institutet, hvilka jämlikt nådigt bref den 11 juni 1887 åtnjöte bostadsförmån och på grund däraf uppbure i lön endast 3,400 kronor, ansåges böra bestämmas till detta belopp.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, har lärarekollegiet anhållit om kanslerns medverkan därtill, att samtliga de å karolinska institutets stat uppförda ordinarie professorer måtte förklaras berättigade att vid afskedstagandet åtnjuta pension till belopp af 4,000 kronor förutom möjligen intjänade ålderstillägg å lönen.

Med anledning häraf har kanslern i underdånig skrifvelse den 3 december 1902 öfverlämnat ärendet till Eders Kungl. Maj:ts pröfning, hvarvid kanslern, som förutsatte, att med lärarekollegiets framställning icke afsåges någon rubbning i det för den nya löneregleringen uppställda villkoret, att tjänsteman, som inginge på de nya bestämmelserna, skulle vara skyldig underkasta sig de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunde varda stadgade, under denna förutsättning tillstyrkt bifall till den gjorda framställningen såväl beträffande professo-

terna i medicin, kirurgi och pediatrik som beträffande de två professorer, hvilka åtnjöte bostadsförmån och på grund däraf under tiden finge vidkännas motsvarande nedsättning i sin lön.

Efter nådig remiss har slutligen statskontoret den 22 maj 1903 afgifvit underdånigt utlåtande i detta ärende och därvid till en början erinrat om de förhållanden, hvilka gifvit anledning till att för vissa af de ordinarie professorerna vid karolinska institutet i stat uppförts mindre lönebelopp än för de öfriga. Statskontorets redogörelse härför är af följande innehåll.

Enligt hvad som inhämtas af nådiga propositionen n:o 77 till Rikets Ständer af den 13 februari 1863 angående ytterligare anslag till karolinska institutet, hade lärarekollegiet uti en till kanslersämbetet ingifven skrift i afseende på aflöningsvillkoren för lärarepersonalen vid institutet anfört, att då det af särskildt utsedde kommitterade afgifna interimsförslag angående den medicinska undervisningens ordnande i allmänhet afsett likställighet mellan lärarne vid de tre medicinska läroverken, hvad anginge såväl kvalifikationer som undervisnings- och examensåligganden och till följd däraf äfven aflöning, samt då genom Kungl. Maj:ts på detta förslag hufvudsakligen grundade beslut i ämnet likheten i förstnämnda hänseenden blifvit iakttagen, så fordrade äfven billigheten, att professorerna och adjunkterna vid institutet finge uppbara löner, motsvarande deras vederlikars vid universiteten; och hade till följd häraf lärarekollegiet föreslagit, att professorslönerna vid institutet måtte bestämmas till 4,500 riksdaler, med undantag för professorerna i medicin, kirurgi, pediatrik samt rätts- och statsmedicin, hvilkas löner kunde blifva 4,000 riksdaler, och att adjunktslönerna i medicin, kirurgi, pediatrik och materia medica måtte bestämmas till 2,000 riksdaler men de öfriga adjunktslönerna till 2,500 riksdaler; varande såsom anledning till de olika lönebelopp, som blifvit för lärare i samma ämbetsgrad föreslagna, anfördt, att de särskildt nämnda professurernas och adjunkturernas innehafvare kunde, och åtminstone de tre förstnämnda för sin vetenskapliga utbildning äfven borde, hafva enskild praktik, däraf de ock droge inkomst, hvilket i allmänhet icke vore fallet med öfriga professorer och adjunkter.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t af lärarekollegiets skrift förklarade sig föredragande departementschefen vidkommande den föreslagna tillökningen i aflöningen för professorerna anse rättvisan fordra, att denna aflöning blefve i allmänhet bestämd till likhet med hvad

professorerna vid universitetet i Uppsala åtnjöte, eller 4,500 riksdaler, med afdrag för dem, som innehade boställslägenhet, af 300 riksdaler, samt anförde i öfrigt: att han såsom tillräcklig grund för en nedsättning därunder svårigen kunde, i öfverensstämmelse med lärarekollegiet, erkänna den omständighet, att vissa bland professorerna kunde eller borde därjämte utöfva enskild praktik, hvarmed inkomster följde; att det väl finge medgifvas, att genom en dylik utöfvad enskild läkarevård inkomster kunde af professorerna förvärfvas till belopp, svarande emot eller måhända betydligt öfverstigande lönen; att därvid dock vore att märka, dels att innehafvandet af sådan praktik icke kunde antagas vara inskränkt endast till de i lärarekollegiets skrift omförmälda professorerna, dels ock att, om de studerandes antal vid institutet i betydligare mån ökades, för de i skriften omförmälda lärarne, som hade sig anförtrodd vård om stora kliniker, mindre tid än tillföre blefve öfrigt att ägna åt en vidsträcktare enskild praktik; att det däremot förekomme ett annat skäl, hvilket kunde föranleda en så beskaffad nedsättning i lönebeloppet, i det att nämligen professorerna i medicin och kirurgi hade såsom öfverläkare vid serafimerlasarettet i lön hvardera 1,500 riksdaler, oberäknadt att den ene af dem, såsom styresman för lasarettets ekonomi, fått sig tillagdt ett mindre arfvode jämte boställsvåning, och professorn i pediatrik uppbure, utom sin lön på institutets stat, i egenskap af öfverläkare vid allmänna barnhuset ett belopp af 2,500 riksdaler; samt att, då likväl sist bemälda tre professorer redan kunde avancera till, och en af dem redan innehade, en af de högre lönerna å 4,000 riksdaler samt då deras åligganden, till följd af de för institutet utfärdade statuter, utan tvifvel komme att mer än förr taga deras tid i anspråk, deras lön på institutets stat, utan afseende därpå att, genom dessa dem särskildt tillkommande fördelar, inkomsterna för dem stege öfver 4,500 riksdaler, icke syntes böra bestämmas annorlunda än lärarekollegiet föreslagit, eller till 4,000 riksdaler; och föreslog departementschefen på grund häraf för nyss nämnda professorer följande aflöningsvillkor, nämligen

för professorn i anatomi, »hvilken är i åtnjutande af boställslägenhet»,	
lön riksdaler	4,200: —
„ professorn i kemi, »hvilken äfven fått sig boställe anvisadt»,	
d:o d:o	4,200: —
„ professorn i medicin d:o d:o	4,000: —
„ professorn i kirurgi d:o d:o	4,000: —
„ professorn i pediatrik d:o d:o	4,000: —,

hwaremot för en hvar af öfriga ordinarie professorer föreslogs lön till belopp af 4,500 riksdaler.

De sålunda föreslagna lönebeloppen blefvo jämväl af Rikets Ständer beviljade, under uttalande att Rikets Ständer funne grundsatsen om full likställighet mellan lärarne vid rikets tre medicinska läroverk vara med billighet och rättvisa öfverensstämmande.

Efter det å institutets stat sålunda upptagits tre professorslöner till 4,500 kronor, två till 4,200 kronor, hvilkas innehafvare åtnjöte boställsförmån, och tre till 4,000 kronor, gjorde uti en till kanslersämbetet ställd skrift lärarekollegiet framställning om löneförhöjning på fast stat för lärare, tjänstemän och vaktbetjände från och med år 1877 och föreslog i sådant afseende bland annat, att för fem professorer den fasta lönen måtte bestämmas till 4,500 kronor och tjänstgöringspenningarna till 1,500 kronor, dock att från de två professorers löner, som innehade boställsvåningar, 300 kronor skulle afdragas i vederlag för boställslägenheten, samt att för de öfriga tre professorerna fasta lönen måtte bestämmas till 4,000 kronor och tjänstgöringspenningarna till 1,500 kronor. Vid underdånig anmälan af detta ärende föranledde lärarekollegiets förslag från föredragande departementschefens sida ingen annan erinran än att för professorer, som åtnjöte boställsförmån, lönen borde, på sätt för universiteten föreslagits, bestämmas till 5,400 kronor, däraf 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar, hvilket alltså innebar en förhöjning i uppskattningen af boställsförmånen från 300 kronor till 600 kronor. I öfverensstämmelse med den af föredraganden sålunda uttalade uppfattningen afläts till 1876 års riksdag förslag till ny aflöningsstat för institutet, upptagande

	Lön. Kr.	Tjänstgörings- penningar. Kr.
för hvardera af tre professorer	4,500: —	1,500: —
” ” ” tre ”	4,000: —	1,500: —
” 1 professor (med boställsrum)	3,900: —	1,500: —
” 1 ” (d:o)	3,900: —	1,500: —

och blef Eders Kungl. Maj:ts framställning i denna del af Riksdagen bifallen.

Till samma års riksdag gjordes äfven framställning om pensionsrätt för de vid institutet anställde lärarne; och blef, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i sådant afseende gjorda förslag, af Riksdagen medgifvet, att ordinarie professor finge tillerkännas rätt att efter uppnådda sextiofem lefnadsår vid afskedstagandet ur tjänsten å allmänna

indragningsstaten åtnjuta pension till belopp af 4,500 kronor, eller samma pensionsbelopp, som enligt beslut vid 1873 års riksdag tillerkänts professor vid något af rikets universitet, som vid afskedstagandet hunnit nämnda lefnadsålder.

Framställning om förbättring i professorernas vid institutet aflöning gjordes af lärarekollegiet ånyo uti en till kanslern ställd skrifvelse af den 19 oktober 1900; och anhölls i sådant afseende, att aflöningen för ordinarie professorerna i medicin, kirurgi och pediatrik vid institutet måtte höjas till samma belopp som öfriga ordinarie professorers, eller 6,000 kronor, och att för beredande af tillgång härtill de till institutet utgående ordinarie anslag måtte ökas med 1,500 kronor, samt att samtliga ordinarie professorer vid institutet måtte, med rättighet att räkna sig till godo den tid, som de redan innehaft ordinarie professorsämbete, beviljas rätt till två ålderstillägg å lönen, hvarterda å 500 kronor, det första efter fem och det andra efter tio års väl vitsordad tjänstgöring.

Då ärendet, som af kanslern underställdes Eders Kungl. Maj:ts pröfning, den 11 januari 1902 i underdånighet föredrogs, yttrades af föredragande departementschefen: De skäl, som af honom i ett förut samma dag anmaldt ärende anförts för beviljande af ålderstillägg åt universitetens professorer, syntes i ej mindre grad vara tillämpliga i fråga om professorerna vid karolinska institutet, hvilka i fråga om kompetensfördringar och tjänstgöring vore likställda med professorerna inom universitetens medicinska fakulteter. Föredraganden ville därför tillstyrka, att Eders Kungl. Maj:ts måtte göra framställning till Riksdagen om beviljande i enlighet med lärarekollegiets förslag af ålderstillägg för institutets ordinarie professorer med undantag af den så kallade Malmstenska professurens innehafvare, hvilken helt och hållet aflönades med donerade medel. I sammanhang härmed borde ock meddelas föreskrift om aflöningens fördelning i lön och tjänstgöringspenningar så, att tjänstgöringspenningarnas belopp höjdes från 1,500 kronor till 2,000 kronor och återstoden förklarades utgöra lön. Hvad däremot anginge den ifrågasatta förhöjningen af begynnelselönen för professorerna i medicin, kirurgi och pediatrik, ansåge föredraganden, att enär de skäl, som föranledt dessa löners fastställande till lägre belopp än öfriga professorslöner, fortfarande kvarstode, lärarekollegiets framställning i denna del ej borde föranleda någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.

I öfverensstämmelse med föredragandens härefter gjorda hemställan föreslog Eders Kungl. Maj:ts 1902 års riksdag besluta:

att de ordinarie professorerna vid karolinska institutet, med undantag af innehafvaren utaf den Malmstenska professuren, skulle äga att

efter fem års väl vitsordad tjänstgöring åtnjuta ett ålderstillägg å lönen af 500 kronor och efter ytterligare fem års sådan tjänstgöring ett andra ålderstillägg likaledes af 500 kronor, med rätt för innehafvare af sådan ordinarie professorsbefattning, hvarom vore fråga, att för åtnjutande af ålderstillägg tillgodoräkna sig den tjänstgöringstid såsom ordinarie professor, hvilken infallit före dessa bestämmelsers trädande i tillämpning;

att för dem, hvilka sålunda ägde att komma i åtnjutande af ålderstillägg, 2,000 kronor utaf aflöningen skulle utgöra tjänstgöringspenningar och återstoden skulle anses såsom lön;

att tjänsteman, som inginge på de nya bestämmelserna, skulle, då han uppnått sextiofem lefnadsår, vara förpliktad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå, Eders Kungl. Maj:t dock obetaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig att i densamma kvarstå;

att sådan tjänsteman, som nyss sagts, skulle vara skyldig underkasta sig de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunde varda stadgade; samt

att omförmälda ålderstillägg skulle utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Denna Eders Kungl. Maj:ts framställning bifölls af Riksdagen utan att något särskildt uttalande därvid gjordes.

Efter erinran härom anför statskontoret i sitt omförmälda underdåniga utlåtande:

Af hvad sålunda förekommit syntes det statskontoret oförtydligt framgå, dels att lönen för en hvar af professorerna i anatomi och kemi i den af Eders Kungl. Maj:t och Riksdagen antagna lönestaten af år 1876 beräknats till 4,500 kronor, fastän där kontant utförts endast 3,900 kronor, emedan boställsrummen uppskattats till värde af 600 kronor, dels ock att det varit på grund af det förhållande, att med en hvar af professurerna i medicin, kirurgi och pediatrik följde jämväl annan anställning med aflöning — uppgående till belopp af respektive 1,500, 1,500 och 2,500 kronor för år räknadt —, som lönen för en hvar af innehafvarne af dessa professurer blifvit i staten uppförd med 500 kronor mindre än den normala professorslönen, i 1876 års stat beräknad till 4,500 kronor.

Hvad först anginge frågan om det belopp, som enligt nu gällande bestämmelser borde anses utgöra pension för professorn i anatomi och

för professorn i kemi, funne statskontoret för sin del tvekan icke böra råda därom, att vid pensionsbeloppets beräkning lönen till följd af bostadsförmånen skulle anses vara 600 kronor högre än det belopp, hvarmed den kontant utginge; och någon framställning till Riksdagen, för vinnande af en förklaring i sådant syfte, vore således, enligt statskontorets mening, icke erforderlig.

Beträffande åter beloppet af pensionen för afskedstagande professor i något af ämnena medicin, kirurgi och pediatrik vore onekligt, att den i 1902 års löneroglering meddelade bestämmelsen därom, att tjänstinnehafvare, som ingått på nämnda lönestat och uppnått sextiofem års ålder, skulle vara förpliktad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå, innebure, att när någon af dessa professorer på grund af berörda stadgande afginge från tjänsten, han skulle i pension erhålla ett belopp, som svarade emot hans vid afgangstillfället innehafvande lön, alltså: 3,500 kronor — eller 1,000 kronor mindre än hittills — om han icke intjänat något ålderstillägg, 4,000 kronor — eller 500 kronor mindre än hittills — därest han intjänat endast ett ålderstillägg, samt 4,500 kronor — eller samma belopp som för närvarande — därest han intjänat bägge ålderstilläggen. Pensionen för annan professor vid institutet skulle däremot under enahanda förutsättningar utgöra respektive 4,000 kronor, 4,500 kronor och 5,000 kronor.

Då emellertid skälet för den nedsättning af lönebeloppet, som vidtagits för dessa professorer, icke kunde anses innebära giltig anledning till nedsättning jämväl af pensionen — utan så skulle vara, att de hade att påräkna pension i egenskap af öfverläkare, hvilket icke torde vara händelsen — ansåge sig statskontoret, som förutsatte, att hvarken Eders Kungl. Maj:t eller Riksdagen med den senast företagna lönerogleringen afsett att i något hänseende försämra vederbörande tjänstinnehafvares ställning, böra hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att förklara, att vid pensionsbeloppets beräkning för professor i medicin, i kirurgi och i pediatrik vid karolinska institutet lönen skulle anses utgöra 4,000 kronor för den, som icke intjänat ålderstillägg, 4,500 kronor för den, som kommit i åtnjutande af första ålderstillägget, och 5,000 kronor för den, som ägt uppbära bägge ålderstilläggen.

Såsom nyss omförmälts, har statskontoret antagit, att ifrågavarande tre professorer icke hafva att påräkna pension i egenskap af öfverläkare. Detta är så till vida riktigt, som någon rätt till pension icke finnes tillförsäkrad vare sig professorerna i medicin eller kirurgi beträffande deras öfverläkarebefattningar vid serafimerlasarettet eller professorn i pediatrik i fråga om hans befattning såsom öfverläkare vid allmänna barnhuset. Eders Kungl. Maj:t har emellertid i särskildt fall, på därom gjord underdånig framställning, tillerkänt en afgången professor i pediatrik vid beviljande af afsked från hans öfverläkarebefattning årlig pension af barnhusets medel. Sådan särskild pension bör gifvetvis icke beviljas professor, som erhåller rätt till pension af statsmedel på sätt nu blifvit ifrågasatt; och lämpligt torde vara, att detta bestämdt uttalas. I öfrigt synes mig den af statskontoret i ärendet gjorda utredningen tillfyllestgörande, och har jag intet att i sak erinra mot dess förslag.

Jag hemställer fördenskull, det Eders Kungl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att medgifva, att beloppet af den pension, som tillkommer professor vid karolinska mediko-kirurgiska institutet i medicin, i kirurgi eller i pediatrik, må, under förutsättning att professorn icke uppbär pension i egenskap af öfverläkare, utgöra 4,000 kronor för den, som icke intjänat något ålderstillägg, 4,500 kronor för den, som kommit i åtnjutande af första ålderstillägget, och 5,000 kronor för den, som kommit i åtnjutande af båda ålderstilläggen.»

2:o.

»Till statsrådsprotokollet den 21 december 1900 erinrades af dåvarande departementschefen därom, att direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning den 11 oktober 1898 anmodats att, därest direktionen funne sig vara i tillfälle med någon större säkerhet öfverskåda den blifvande omfattningen af småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt och beräkna kostnaderna för förvaltningen däraf, till ecklesiastikdepartementet inkomma med uppgift, huru stort belopp kunde för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr anses årligen erforderligt, samt med förslag å sättet för detta belopps användande och arbetets anordning inom anstalten, äfvensom att direktionen i anledning däraf i skrifvelse den 1 november 1898 förklarar, att direktionen på grund af åberopade skäl funne det mindre lämpligt, att frågan om ålderdomsunderstödsanstaltens ordnande å fast stat vid dåvarande tidpunkt bringades till afgörande.

[2.]

*Kostnaden för
förvaltningen
af småskole-
lärares m. fl.
ålderdoms-
understöds-
anstalt.*

Enär de af direktionen till stöd för sin åsikt anförda förhållanden fortfarande förefinnas, synes det mig vara en fördel, att den provisoriska anordningen af småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalts förvaltning ännu någon tid fortfar, helst som fråga föreligger om att åt direktionen öfver folkskolelärares pensionsinrättning jämväl skulle anförtras vården af en ifrågasatt pensionsanstalt för de vid döfstumskolorna anställda lärare och lärarinnor, hvilken fråga nu är i det skick, att den torde kunna föredragas inför Eders Kungl. Maj:t i början af år 1904.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att, i afseende å kostnaderna för anstaltens förvaltning och verksamhet under år 1905, medgifva:

att Eders Kungl. Maj:t må för sistnämnda år bestämma de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr blifva erforderliga; samt

att de för berörda förvaltningskostnad och för anstaltens utgifter i öfrigt under samma år erforderliga medel må af Eders Kungl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke äro att tillgå, anvisas af tillgängliga statsmedel såsom förskott, att antingen ersättas af berörda afgifter, i den mån de under året ingå, eller, därest dessa afgifter skulle för året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.»

3:o.

[8.]
Understöd åt äldre behöfvande folkskolelärare.

»För att bereda understöd åt äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka icke kunna erhålla pension från folkskolelärares pensionsinrättning, har ända sedan år 1885 å allmänna indragningsstaten årligen anvisats ett anslag å 10,000 kronor. Maximibeloppet för hvarje understödstagare, hvilket till år 1899 var 250 kronor, höjdes af 1898 års riksdag till 300 kronor och af 1900 års riksdag till 350 kronor.

Under år 1903 hafva 20 understödstagare erhållit understöd till ett sammanlagdt belopp af 7,000 kronor.

Jag hemställer nu, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att för år 1905 å allmänna indragningsstaten anvisa ett anslag å 10,000 kronor, att, enligt de närmare bestämmelser Eders Kungl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 350 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst, men därifrån erhållit afsked före år 1867.»

4:o.

[9.]
Understöd åt äldre behöfvande småskolelärare med flere.

»För att bereda ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra

ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, hvilka, efter att hafva i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, afgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt nådiga reglementet den 22 juni 1892, samt under vissa angifna villkor och bestämmelser i öfrigt, har för åren 1902—1904 å allmänna indragningsstaten anvisats ett anslag å 19,400 kronor årligen.

Under år 1903 har häraf tilldelats åt 136 understödstagare ett sammanlagdt belopp af 13,600 kronor.

Jag hemställer nu, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att för år 1905 å allmänna indragningsstaten anvisa och till Eders Kungl. Maj:ts disposition ställa ett anslag af 19,400 kronor för beredande af ålderdomsunderstöd åt sådana lärare och lärarinnor vid småskola eller mindre folkskola samt biträdande och extra ordinarie lärare och lärarinnor vid folkskola, hvilka, efter att hafva i minst femton års tid oförvitligen tjänstgjort, afgått från tjänsten utan att erhålla understöd enligt nådiga reglementet den 22 juni 1892, samt under enahanda villkor och bestämmelser i öfrigt, som beträffande det för år 1904 uti förevarande afseende beviljade anslag blifvit af Riksdagen stadgade, nämligen:

att lärares eller lärarinnas tjänstgöring afslutats så tidigt, att ålderdomsunderstöd enligt nyssnämnda nådiga reglemente icke kunnat honom eller henne beviljas, eller före utgången af år 1891;

att sådan från tjänsten afgången lärare eller lärarinna uppnått en lefnadsålder af minst femtiofem år;

att han eller hon styrkes befinna sig i behöfvande omständigheter;

att det belopp, hvartill understöd högst må meddelas, bestämmes till 100 kronor årligen; samt

att Eders Kungl. Maj:t må äga att meddela de närmare föreskrifter i ämnet, hvilka befinnas erforderliga.»

Härefter föredrog departementschefen, statsrådet von Friesen:

5:o.

Större akademiska konsistoriets i Lund skrifvelse den 11 september 1903, däruti konsistoriet, i sammanhang med anmälan om de universitetets i Lund anslagsbehof, för hvilkas tillgodoseende anslag af näst sammanträdande riksdag erfordrades, hemställt, att åt extra ordinarie professorn i oftalmiatrik vid universitetet, medicine doktorn Michael Kolmodin Löwegren, som hos konsistoriet anhållit om vid-

[10.]
Pension för
e. o. professorn
M. K. Löwe-
gren.

tagande af erforderliga åtgärder för beredande af pension åt honom vid afskedstagandet, måtte beviljas rätt till en årlig pension å 4,300 kronor.

Af handlingarna i ärendet inhämtades: att Löwegren vore född den 5 februari 1836 och således uppnått en ålder af sextiosju år; att han, som den 8 januari 1867 förordnats till docent vid universitetet i Lund, utnämns den 29 juni samma år till adjunkt därstädes och den 9 november 1883 till extra ordinarie professor i oftalmiatrik med bibehållande tills vidare af de löneförmåner och lärareåligganden, hvilka honom såsom adjunkt tillkommit; samt att han den 8 oktober 1897 utnämns och förordnats att från och med år 1898 vara innehafvare af den nyinrättade extra ordinarie professuren i oftalmiatrik vid universitetet.

Kanslern för rikets universitet, som i underdånig skrifvelse den 30 september 1903 rörande universitetets i Lund anslagsbehof anmält jämväl denna pensionsfråga, hade därvid, med hänsyn till Löwegrens äfven af konsistoriet väl vitsordade, långvariga och förtjänstfulla verksamhet såsom lärare vid universitetet, däraf omkring tjugu år såsom extra ordinarie professor, förordat konsistoriets framställning.

Statskontoret, som, på grund af nådig remiss, den 16 november 1903 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet, hade däri yttrat: att, därest å de extra ordinarie professorerna varit tillämpliga enahanda bestämmelser, som gällde för ordinarie professorers vid rikets universitet rätt till pension å allmänna indragningsstaten, Löwegren, såsom öfver sextiofem år gammal, nu skulle varit berättigad till pension, motsvarande lörens belopp; att, då emellertid någon allmän bestämmelse om extra ordinarie professorers rätt till pension å allmänna indragningsstaten ännu icke kommit till stånd, utan fråga om deras rätt till pension i hvarje särskildt fall måste underställas Riksdagens pröfning, statskontoret förty och med stöd af Riksdagens tid efter annan fattade beslut om pensioner å allmänna indragningsstaten åt extra ordinarie professorer, senast år 1899 om pension åt extra ordinarie professorn M. G. Rosenius, funne sig böra hemställa, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att för Löwegren, hvilken enligt den för extra ordinarie professorerna vid rikets universitet gällande stat af den 27 maj 1898 åtnjöte, förutom tjänstgöringspenningar, lön till belopp af 3,300 kronor, jämte därå enligt nådigt bref den 19 december 1902 beviljadt ålderstillägg med 500 kronor, uppföra å allmänna indragningsstaten en årlig pension till ett lönen jämte ålderstillägg motsvarande belopp af 3,800 kronor att utgå från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från tjänsten blefve honom beviljadt.

Föredraganden hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes äska Riksdagens medgifvande därtill, att extra ordinarie professorn vid universitetet i Lund Michael Kolmodin Löwegren må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från extra ordinarie professorsbefattningen varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningstaten uppbära pension till belopp af 3,800 kronor årligen.

6:o.

Direktionens öfver högre lärarinneseminariet underdåniga skrifvelse af den 25 september 1903 i fråga om pension åt lektorn vid seminariet, filosofie doktorn Nikolaus Linder.

[11.]
Pension för
lektorn N.
Linder.

Af handlingarna i ärendet inhämtades: att Linder hos direktionen anhållit, att direktionen måtte göra underdånig framställning därom, att Kungl. Maj:t täcktes bereda honom en årlig pension att utgå från den tid, afsked från lektorsbefattningen blefve honom beviljadt; att Linder, som vore född den 13 februari 1835, den 12 januari 1867 förordnats till extra ordinarie amanuens vid Uppsala universitets bibliotek och den 18 november samma år kallats till docent i nordiska språk vid universitetet; att han, efter att hafva under större delen af höstterminen 1867 tjänstgjort såsom vikarierande lektor vid högre lärarinneseminariet, blifvit den 5 september 1868 utnämnd till ordinarie lektor vid seminariet, hvarest han sedermera tjänstgjort till början af läsåret 1903—1904 med undantag af vårterminen 1873, läsåren 1876—1877 och 1877—1878, vårterminerna 1887, 1891 och 1892, en del af höstterminen 1892 samt vårterminen 1893, vid hvilka tillfällen han åtnjutit tjänstledighet antingen för fullgörande af allmänt uppdrag eller för vetenskapliga och litterära arbeten eller ock för hälsans vårdande; samt att Linder, som under läsåret 1903—1904 åtnjöte tjänstledighet, enligt ett af professorn P. J. Wising den 14 septemder 1903 utfärdadt läkarebetyg på grund af sjukdom vore oförmögen att vidare sköta sin tjänst; varande af direktionen vitsordadt, att Linder med nit och skicklighet samt på ett synnerligen förtjänstfullt sätt fullgjort sina tjänståligganden vid seminariet.

I sin nämnda skrifvelse hade direktionen anfört bland annat, att Linder, enligt hvad af handlingarna framginge, vid slutet af läsåret 1903—1904 komme att räkna sextionio lefnadsår och, om läsåren 1876—1877 och 1877—1878 medräknades, trettiosex och ett halft tjänstår vid seminariet samt att direktionen, med särskild hänsyn därtill att Linder lede af obotlig sjukdom, anhölle, att proposition måtte till Riks-

dagen aflåtas om beviljande åt Linder af pension å allmänna indragningsstaten till samma belopp, som tillkomme lektor vid allmänt läroverk, eller 3,600 kronor.

Statskontoret hade uti infordradt, den 3 oktober 1903 afgifvet utlåtande meddelat, att enligt den för seminariet gällande lönestat Linders lön utgjorde 2,500 kronor, hvarjämte han åtnjöte ålderstillägg därå med 2,000 kronor; och hade statskontoret vidare yttrat, att, såsom statskontoret i underdånigt utlåtande den 12 november 1902 anført i fråga om beredande af pension vid afskedstagandet för lektorn vid seminariet J. L. Humble, den omständigheten, att pensionsrätt icke tillförsäkrats den vid seminariet anställda lärarepersonalen, icke syntes statskontoret böra innebära anledning till att från pensionsrätt utesluta den lärare eller lärarinna vid seminariet, hvilken, såsom förhållandet vore med Linder, innehade ordinarie tjänst med lön å stat och jämväl i öfrigt uppfyllt de för lärare vid de allmänna läroverken föreskrifna pensionsvillkor, hvadan statskontoret, under åberopande af Kungl. Maj:ts och Riksdagens beslut i nyss omförmälda pensionsfråga, tillstyrkte, att Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning, att för Linder måtte å allmänna indragningsstaten uppföras pension till årligt belopp af 3,600 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, hvori afsked blefve honom beviljad.

Föredraganden hemställde, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition äska Riksdagens medgifvande därtill, att lektorn vid högre lärarinneseminariet Nikolaus Linder må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från lektorsbefattningen varder honom beviljad, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 3,600 kronor årligen.

7:o.

[12.]
Pension för
lärarinnan
Amy Sofia
May.

Direktionens öfver högre lärarinneseminariet underdåniga skrifvelse den 25 september 1903 med öfverlämnande af en till direktionen ingifven ansökning af lärarinnan vid seminariet och normalskolan för flickor Amy Sofia May, att genom direktionens försorg någon pension måtte henne beredas vid hennes entledigande från anställning vid seminariet; i hvilket ärende statskontoret den 3 oktober 1903 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

Af handlingarna i ärendet inhämtades: att lärarinnan May, som vore född den 3 april 1840, hösten 1861 blifvit anställd vid seminariet

såsom repetitris i engelska språket, hvarefter hon under läsaren 1862—1863 och 1863—1864 tillsammans med annan person uppehållit hufvudläraretjänst vid läroverket samt sedermera alltjämt undervisat i engelska språkets talande och litteraturläsning i seminariet och i engelska språkets talande i normalskolan; att hon dessutom vid flera särskilda tillfällen under längre eller kortare tider såsom vikarie för vederbörande lärare eller lärarinna bestridt fullständig undervisning i engelska språket vid såväl seminariet som normalskolan; att hon under fyra läsår undervisat elever i seminariets fjärde årskurs i engelska språkets talande; samt att, om de två första åren undantoges, hennes tjänstgöring vid läroverket till sin omfattning växlat mellan 13½ och 6 timmar i veckan, för hvilken tjänstgöring hon uppburit arvoden växlande mellan 748 och 375 kronor för läsår.

Uti sin förevarande skrifvelse hade direktionen uttalat, att lärarinnan Mays tjänstgöring vid läroverket, när den varit som störst, väl endast motsvarat half tjänstgöring, men att detta förhållande motvägdes af tjänstgöringens längd och värde, enär lärarinnan May gjort tjänst vid såväl seminariet som normalskolan alltifrån deras första början och för dem varit en verklig trotjänarinna, hvars nit, trohet, intresse och skicklighet vore värda det vackraste vitsord; och hade direktionen på grund häraf och då lärarinnan May, som enligt ett den 15 september 1903 utfärdadt, ansökningen bifogadt läkarebetyg lede af nedsatt syn och hörsel samt kronisk halskatarr, af sådan anledning torde nödgas under den närmaste framtiden upphöra med sin lärarinneverksamhet samt hon därjämte, enligt hvad direktionen hade sig bekant, vore i knappa ekonomiska villkor, tillstyrkt, att Kungl. Maj:t täcktes bereda lärarinnan May pension å allmänna indragningsstaten till årligt belopp af 400 kronor, att till henne utgå efter det hon entledigats från sin anställning vid läroverket.

Statskontoret hade i sitt underdåniga utlåtande, med afseende å hvad af direktionen till stöd för den gjorda framställningen anförts, förklarat sig biträda direktionens tillstyrkan.

Föredraganden hemställde, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition äska Riksdagens medgifvande därtill, att lärarinnan vid högre lärarinneseminariet och den därmed förenade normalskolan för flickor Amy Sofia May må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder henne beviljadt från hennes anställning såsom lärarinna vid omförmälda läroverk, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 400 kronor årligen.

8:o.

[13.]
Pension för
öfverlära-
rinnan Eleo-
nora Vilhel-
mina Amalia
Brandt.

Styrelsens för tekniska skolan i Stockholm underdåniga skrifvelse den 18 september 1903, däri styrelsen — under erinran att styrelsen redan den 11 oktober 1901 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om utverkande af pension åt öfverlärarinnan vid skolan Eleonora Vilhelmina Amalia Brandt, hvilken framställning syntes icke hafva vunnit nådigt afseende — ånyo hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes utverka pension åt öfverlärarinnan Brandt; varande infördadt underdånigt utlåtande häröfver afgifvet af statskontoret.

Af handlingarna i detta ärende inhämtades: att öfverlärarinnan Brandt, som vore född den 14 maj 1839, redan under år 1863 utan ersättning vid dåvarande slöjdskolan i Stockholm lämnat undervisning i papparbetens utförande samt antagits år 1864 till lärarinna och år 1870 till öfverlärarinna i detta ämne; att hon i sådan egenskap meddelat undervisning vid slöjdskolan till och med vårterminen 1879; att hon efter skolans omorganisation förordnats från och med höstterminen 1879 till öfverlärarinna i geometrisk konstruktionsritning jämte linjarritning inom tekniska skolan för kvinnliga lärjungar äfvensom till afdelningsföreståndarinnan vid samma skolafdelning, hvilka befattningar hon fortfarande innehade; samt att hon för sin tjänstgöring vid läroverket med en tjänstgöringstid af sex timmar i veckan, förutom den ganska dryga tid, som toges i anspråk för befattningen såsom afdelningsföreståndarinnan och som kunde uppskattas till flere timmar dagligen, uppburde arfvode såsom afdelningsföreståndarinnan med 800 kronor och såsom öfverlärarinna med 500 kronor eller tillsammans 1,300 kronor förutom dyrtidstillägg med 80 kronor å förstnämnda arfvode.

I den underdåniga skrifvelsen hade styrelsen vitsordat öfverlärarinnan Brandts ovanliga pliktrohet, nit och intresse samt erinrat om det offentliga erkännande af hennes långvariga, nitiska och förtjänstfulla verksamhet, som hon erhållit genom tilldelande åt henne af medaljen i guld af femte storleken med inskrift: »Illis quorum meruere labores», hvarjämte styrelsen vidare anført, att, ehuru tekniska skolans ordinarie öfverlärare och öfverlärarinnor, hvilka i enlighet med 35 § af skolans stadgar af styrelsen antoges medelst förordnande, icke vore berättigade till pension, Riksdagen dock vid flera tillfällen beviljat pension åt öfverlärare, hvilka kunde anses hafva uppfyllt de vanliga fordringarna i fråga om ålder och tjänstår för erhållande af pension, i anseende hvartill styrelsen, under åberopande jämväl af ett skrifvelsen vid-

fogadt, den 2 september 1903 utfärdadt läkarebetyg, utvisande, att öfverlärarinnan Brandts krafter i följd af sjukdom vore så betydligt nedsatta, att hon ej längre vore i stånd att sköta sin befattning vid tekniska skolan, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes åt henne utverka pension till belopp, motsvarande 80 procent af hennes löneförmåner, eller 1,040 kronor årligen vid afskedstagandet efter fyllda sextiofem år.

Statskontoret hade i sitt underdåniga utlåtande, afgifvet den 26 oktober 1903 — under erinran, bland annat, att öfverlärarinnan Brandt den 14 maj 1904 uppnådde sextiofem lefnadsår, att hennes försvagade hälsotillstånd numera blifvit behörigen styrkt samt att hon, som räknade trettionio tjänstår, sålunda snart komme att uppfylla de för lärare vid de allmänna läroverken i allmänhet stadgade pensionsvillkor — förklarar sig icke hafva något att erinra mot bifall till styrelsens förevarande framställning, dock att pensionen borde utgå från och med månaden näst efter den, då öfverlärarinnan Brandt efter uppnådd sextiofem års ålder undfinge afsked från sina befattningar vid tekniska skolan.

Föredraganden hemställde, att Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition äska Riksdagens medgifvande därtill, att öfverlärarinnan vid tekniska skolan i Stockholm Eleonora Vilhelmina Amalia Brandt må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från hennes befattningar såsom öfverlärarinna och afdelningsföreståndarinna vid tekniska skolan varder henne efter uppnådd sextiofem års ålder beviljad, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 1,040 kronor årligen.

9:o.

Styrelsens för tekniska skolan i Stockholm underdåniga skrifvelse den 18 september 1903 med framställning om utverkande af pension för portvakten vid skolan, änkan Katarina Lindberg; i hvilket ärende statskontoret afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

[14.]
Pension för
portvakten
Katarina
Lindberg.

Af handlingarna i ärendet inhämtades: att änkan Lindberg vore född den 16 juni 1835; att hennes afidne man, förste vaktmästaren vid skolan A. Lindberg, efter att någon tid hafva tjänstgjort såsom extra vaktmästare vid skolan, den 14 november 1866 antagits till förste vaktmästare därstädes och i denna befattning kvarstått till sin död år 1887; att änkan Lindberg alltsedan den 1 april 1887 varit anställd såsom portvakt vid skolan mot årligt arfvode af 200 kronor och förmånen af

en bostadslägenhet på ett rum och kök med fri vedbrand och lyse; att hon därjämte sedan en lång följd af år mot särskild ersättning omhänderhaft städningen af skolans lokaler; och att hon enligt läkares intyg sedan flera år lede af kronisk lungkatarr med astma samt af kronisk reumatism, på grund hvaraf hon vore nästan oförmögen att gå samt för närvarande och sannolikt för all framtid oförmögen till allt arbete.

I sin underdåniga skrifvelse hade styrelsen vitsordat, att under den långa tid af öfver trettiosju år, som såväl vaktmästaren Lindberg i lifstiden och sedermera änkan Lindberg varit i skolans tjänst anställda, båda sökt på bästa sätt fullgöra det sträfsamma arbete, som dem ålegat, hvarjämte styrelsen vidare anfört: att det dock icke kunnat undvikas, att änkan Lindbergs lämplighet för sina åligganden minskats med tilltagande ålder, och att hon numera, sedan sjuklighet tillkommit, vore urståndsatt att fullgöra portvaktssysslan på det mera verksamma sätt, som önskligt vore; att styrelsen, i betraktande häraf och då änkan Lindberg uppnått den ålder, vid hvilken pension icke brukat förvägras andra statens tjänare, samt hon för öfrigt saknade medel för sitt uppehälle, förty anhölle, att Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen utverka, att rätt till pension måtte beviljas änkan Lindberg; samt att, då förmånen af fri bostad med lyse och vedbrand syntes kunna värderas till 200 kronor och hela ersättningen för änkan Lindbergs arbete alltså kunde anses uppgå till 400 kronor årligen, ett belopp af 320 kronor årligen i pension syntes styrelsen skäligt.

Statskontoret hade i sitt omförmälda utlåtande, dagtecknad den 26 oktober 1903, dels meddelat, att å den för tekniska skolan i Stockholm fastställda stat icke funnes uppfördt något särskildt portvakt- eller vaktmästarearfode, men att för »maskinister och betjäning» å staten vore upptaget ett anslag å 4,450 kronor, som enligt nådigt bref den 29 maj 1896 för bestridande af kostnaden för vaktmästarebiträde under läroterminerna höjts med 750 kronor, dels ock framhållit, att, då en enskild person eller institution svårligen kunnat undandraga sig att efter förmåga sörja för en sin tjänare, hvilken under sådana omständigheter som dem, hvilka med afseende å änkan Lindberg vore för handen, på grund af ålder och sjuklighet icke längre kunde sköta sin tjänst, det ej heller torde vara tillbörligt, att staten i ett fall som det föreliggande undandroge sig en motsvarande uppoffring; och hade i anseende härtill statskontoret, som icke hade något att erinra mot det föreslagna pensionsbeloppet, hvilket motsvarade 80 procent af det utaf änkan Lindberg såsom portvakt uppburna årsarfode jämte det beräknade värdet af henne i samma egenskap tillkommande naturaförmåner,

tillstyrkt, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att för änkan Lindberg uppföra å allmänna indragningsstaten en årlig pension å 320 kronor att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken hon entledigades från nämnda befattning.

Föredraganden hemställde, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition äska Riksdagens medgifvande därtill, att framlidne vaktmästaren vid tekniska skolan i Stockholm A. Lindbergs änka Katarina Lindberg må från och med månaden näst efter den, hvori hon varder entledigad från sin syssla såsom portvakt vid tekniska skolan, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 320 kronor årligen.

10:o.

En underdånig ansökning af framlidne professorn vid tekniska högskolan, föreståndaren för fackskolan för bergsvetenskap Johan Gustaf Wiborghs änka Emelie Ingrid Teresia Wiborgh, född Hallin, däri hon, med förmålan att behållningen i boet vid mannens frånfälle varit så liten, att hon, som till lefnadsbehofvens bestridande vore uteslutande hänvisad till henne ur civilstatens änke- och pupillfond tilldelad årlig pension af 600 kronor jämte inkomsten af hvad af boets behållning möjligen kunde göras räntebärande, med bekymmer måste finna, att denna årsinkomst icke kunde förslå ens till ett torftigt uppehälle, samt under åberopande af mannens långvariga anställning i statens tjänst, anhållit, det Kungl. Maj:t täcktes bereda åt henne en årlig pension af statsmedel till belopp, som Kungl. Maj:t kunde finna lämpligt; öfver hvilken ansökning styrelsen för tekniska högskolan och statskontoret afgifvit infortrade underdåniga utlåtanden.

[15.]
Pension för
professors-
änkan Emelie
Ingrid Teresia
Wiborgh.

Af handlingarna i ärendet inhämtades: att professorn Wiborgh, född år 1839, blifvit, efter att hafva från år 1877 på förordnande uppehållit befattningen såsom bergsvärdie i Sala bergslag, år 1884 utnämnd till lektor vid tekniska högskolan och år 1892 befordrats till professor därstädes; att änkan Wiborgh vore född den 26 december 1847 och alltså nu nära femtiosex år gammal; att makarne Wiborghs tre barn uppnått myndig ålder; samt att behållningen i makarnes bo vid mannens frånfälle den 16 mars 1903 i bouppteckningen upptagits till 6,746 kronor 55 öre.

Styrelsen för tekniska högskolan hade uti sitt omförmälda utlåtande, dagteckadt den 12 september 1903, med hänsyn till professorn Wiborghs

genom bekanta uppfinningar inlagda förtjänster, särskildt om jordbruket i landet, och med afseende å den änkan Wiborgh redan tillerkända pensionens jämförelsevis låga belopp och boets ringa tillgångar, för sin del tillstyrkt bifall till den gjorda framställningen och i fråga om storleken af tilläggs pensionen förordad ett belopp af 300 kronor.

Uti sitt den 3 oktober 1903 i ärendet afgifna underdåniga utlåtande hade statskontoret, på grund af de utaf styrelsen framhållna omständigheter och hvad i öfrigt förekommit, ansett sig icke böra göra någon erinran mot ansökningens bifallande på sätt styrelsen tillstyrkt.

Föredraganden hemställde, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition äska Riksdagens medgifvande därtill, att framlidne professorn vid tekniska högskolan, föreståndaren för fackskolan för bergsvetenskap Johan Gustaf Wiborghs änka Emelie Ingrid Teresia Wiborgh, född Hallin, må från och med år 1904, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblifver, å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 300 kronor årligen.

Hvad föredragande departementschefen hemställt i de under punkterna 1:o—10:o här ofvan upptagna ärenden behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder bifalla med föreskrift tillika, att protokollsutdrag härom skulle till finansdepartementet öfverlämnas för behörigt iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
Edward Bäcklin.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 januari
1904.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN och
VIRGIN.

Departementschefen statsrådet Westring yttrade:

Uti underdånig skrifvelse den 4 mars 1903 har järnvägsstyrelsen gjort framställning om förhöjda pensioner åt materialförvaltarne vid statens järnvägar Johan Andersson och Axel Justinus Olsson.

Sedermera har emellertid järnvägsstyrelsen meddelat, att Olsson affidit, hvadan frågan om förhöjning af dennes pension förfallit.

I afseende å Andersson tillåter jag mig erinra om följande.

Uti skrifvelse af den 9 april 1892, hvori Riksdagen anmälde, att Riksdagen beviljat anslag för år 1893 till fortsättning af arbetena å stambanan genom öfre Norrland, fäste Riksdagen tillika uppmärksamheten på den vid arbetena å denna stambana anställda personals ställning och framhöll därvid angelägenheten af att det återstående arbetet å berörda stambana så anordnades, att den talrika personalen måtte

Bih till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 1 Afd.

[4.]

*Höjning af
pensionen åt
förre material-
förvaltaren vid
statens järn-
vägar J. An-
dersson.*

kunna successivt minskas, och på sådant sätt undvekes, att densamma vid arbetenas upphörande på en gång stode utan arbete.

Under åberopande af detta Riksdagens uttalande och med hänvisning därtill att, då under loppet af år 1894 stambanan genom öfre Norrland blefve fullbordad till Boden, det järnvägsbyggande för statens räkning, som alltsedan år 1855 oafbrutet fortgått, syntes kunna anses vara i sin dittills varande form afslutadt, hemställde järnvägsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 9 november 1893 om beviljande af pensioner till åtskilliga vid statens järnvägsbyggnader då anställde tjänstemän.

I sin berörda skrifvelse anförde järnvägsstyrelsen, bland annat, följande.

Vid statens järnvägsbyggnader vore anställd en hel del tjänstemän, hvilka under en följd af år med synnerligt nit och skicklighet ägnat sina krafter åt ett ytterst mödosamt och maktpåliggande arbete i statens tjänst, men hvilka, därest icke staten på något sätt trädde emellan, skulle i och med stambanebyggandets upphörande se sig vid framskriden ålder hänvisad att för sin utkomst söka nya, ovissa lefnadsförvärf. Statens järnvägstrafik syntes nämligen endast i sällsynta undantagsfall kunna bereda anställning åt omförmälda tjänstemannapersonal, och det järnvägsbyggande för enskildes räkning, som under den närmaste tiden kunde komma att i landet bedrivas, kunde icke beräknas komma att gifva tillfälle till försörjning åt någon synnerligt stor del af samma personal.

Under sådana förhållanden syntes det vara en statens oafvisliga plikt att mellankomma och genom anvisande af lifstidspensioner åt de äldsta och i öfrigt mest förtjänta af byggnadsförvaltningens tjänstemän bereda desse en tryggad ålderdom. Staten hade för öfrigt redan vid flera föregående tillfällen erkänt sig hafva en sådan plikt gent emot tjänstemän, som efter en längre tids tjänstgöring på extra stat genom ämbetsverks omreglering eller dylikt förlorat sina platser. Särskildt hade åtskilliga järnvägsbyggnadspersonalen tillhörande tjänstemän under liknande omständigheter kommit i åtnjutande af statspension, i hvilket afseende åberopades af 1882 och 1888 årens Riksdagar fattade beslut.

Tjänstemännen i fråga hade under en följd af år varit underkastade ett ojämförligt mera ansträngande, krafterna utslitande och hälsoförstörande arbete än de flesta andra statens tjänstemän. De förhållanden, under hvilka samma tjänstemän verkat, hade gjort det så godt som omöjligt för dem att af sina relativt små löneinkomster afsätta något för ålderdomen. I sistnämnda hänseende vore att erinra, att de varit underkastade ständiga ombyten af vistelseort, därvid de

ofta nödsakats att lefva skilda från sina familjer, hvilket naturligen varit för deras ekonomi betungande, eller fått medföra familjerna vid dessa flyttningar, något som ock — äfven om staten lämnat bidrag till flyttningkostnadernas bestridande — varit för dem kostsamt. Jämväl i och för sig hade för öfrigt lefnadskostnaderna i de orter, där de måst uppehålla sig, i regeln till följd af knapp tillförsel eller andra förhållanden varit högt uppdrifna.

Bland de tjänstemän, som förordades till pensioner, var dåvarande bokhållaren Johan Andersson, hvilken, född den 30 augusti 1841, år 1867 antagits till skrifbiträde vid statens järnvägsundersökningar, år 1869 blifvit materialvakt och år 1871 förordnats till bokhållare. Andersson hade alltså varit i järnvägsbyggnadens tjänst i 27 år och åtnjöte en årlig aflöning af 2,400 kronor förutom inkvarteringsersättning. Det af järnvägsstyrelsen föreslagna pensionsbeloppet utgjorde 1,400 kronor.

Öfver styrelsens omnämnda framställning afgaf statskontoret den 15 december 1893 infordradt underdånigt utlåtande, därvid statskontoret i fråga om vissa i styrelsens underdåniga skrifvelse omförmälda tjänstemän, hvilka voro 57 år gamla eller därutöfver, förklarar att, då desse tjänstemän uppnått den lefnadsålder, att svårighet för dem torde möta att i ny anställning förvärfva sig någon mera afsevärd inkomst till lefnadsbehofvens tillfredsställande, pension för dem syntes böra utgå med belopp, motsvarande hälften af deras årsarfvoden. Vidkommande Andersson så hade denne icke hunnit en så framskriden lefnadsålder, att han icke kunde antagas äfven efter ifrågavarande tid komma i tillfälle att bereda sig inkomstgifvande verksamhet, men med afseende å hans långa och väl vitsordade verksamhet vid statens järnvägsbyggnader syntes billigheten fordra, att ett bidrag till hans lefnadsomkostnader för framtiden lämnades, hvilket såsom pension under hans återstående lifstid syntes kunna med hänsyn till tjänstetidens längd och innehafvande arfvode bestämmas till 1,000 kronor.

I öfverensstämmelse med statskontorets förslag blef ock nådig framställning till Riksdagen aflåten.

I skrifvelse den 9 maj 1894 tillkännagaf Riksdagen, att Riksdagen på det sätt bifallit Eders Kungl. Maj:ts framställning, att Andersson finge från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigades från anställning vid statens järnvägar, åtnjuta från allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid årlig pension till 700 kronor, dock att, därest han framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle för den tid, hans anställning

varade, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå.

Uti sin ofvanberörda skrifvelse den 4 mars 1903 har järnvägsstyrelsen meddelat att, efter det Anderssons anställning vid stambanabyggnaden genom öfre Norrland upphört, hvilket ägt rum i maj 1895, hade han tjänstgjort vid därefter beslutade statsbaneanläggningar såsom materialbokhållare dels från maj 1895 till den 1 november 1897 vid Vännäs—Umeå järnvägsbyggnad dels från sistsagda dag till den 1 augusti 1898 vid statsbanan Krylbo—Örebro samt såsom materialförvaltare från sistberörda tidpunkt vid statsbanans Gellivare—Riksgränsen norra distrikt, i hvilken befattning han ännu kvarstode, men hvilken han erhållit anmaning att frånträda med mars månads utgång 1903. Hans aflöningsförmåner hade under sista åren utgjorts af 4,800 kronor per år jämte inkvarteringsersättning, beräknad till 20 procent å aflöningsbeloppet; varande emellertid de Andersson tillerkända aflöningsförmåner betingade af de säregna lokala förhållandena å platsen för hans verksamhet.

Vid afgången under år 1903 från anställningen vid statens järnvägsbyggnader komme alltså Andersson, för hvilken arbete vid statens järnvägar icke kunde därefter beredas, att hafva uppnått 62 lefnads- och 36 tjänstår.

Under sådana förhållanden och då Andersson, åt hvilken pension hittills icke utgått af anledning att hans aflöning uppgått till högre belopp än det honom tillerkända pensionsbeloppet, numera finge anses hafva hunnit en så framskriden lefnadsålder, att han icke kunde komma i tillfälle att bereda sig inkomstgivande verksamhet, i följd hvaraf han skulle för lefnadsbehofvens tillfredsställande vara hänvisad allenast till den obetydliga pension, som Riksdagen tilldelat honom, har styrelsen, med vitsordande af Anderssons under tjänstetiden ådagalagda plikt-trohet, redbarhet och nit samt med åberopande af såväl hvad statskontoret i dess förenämnda utlåtande anfört som ock de skäl, som legat till grund för styrelsens ofvan omförmälda den 9 november 1893 gjorda framställning och hvilka ännu vore för handen, delvis naturligtvis i än högre grad än då, i underdånighet hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att den Andersson beviljade pension å allmänna indragningsstaten, 700 kronor, måtte höjas till 1,800 kronor att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken han erhöle entledigande från sin anställning vid statens järnvägsbyggnader, dock att, därest han framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning

af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle för den tid, hans anställning varade, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå.

Öfver denna järnvägsstyrelsens framställning har statskontoret den 4 juni 1903 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid förklarar sig för sin del icke hafva något att däremot erinra.

Enligt hvad järnvägsstyrelsen meddelat, är Andersson med april månads utgång år 1903 entledigad från sin befattning vid statens järnvägsbyggnader.

Andersson, som uppnått 62 år, måste numera anses hafva hunnit en så framskriden lefnadsålder, att han på den grund icke torde kunna i ny anställning förvärfva sig någon mera afsevärd inkomst.

Därtill kommer, att den tjänstetid af 36 år, som han numera uppnått, ägnats staten i en verksamhet, som på hans krafter ställt anspråk i en alldeles särskildt högre grad än de flesta andra i afseende på aflöningen likställda statstjänster. Det synes mig därför omöjligt att vid hans arbetes slut hänvisa honom på ålderdomen till en pension af endast 700 kronor, hvilket belopp med de numera högt uppdrifna lefnadskostnaderna icke kan tillgodose hans oundgängliga lifsbehof, och jag anser därför, i likhet med järnvägsstyrelsen, nämnda pension böra höjas, därvid dock beloppet torde kunna stanna vid 1,500 kronor.

Jag får därför i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att den förre materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader Johan Andersson beviljade pensionen å allmänna indragningsstaten af 700 kronor må höjas till 1,500 kronor att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken han blifvit entledigad från sin anställning vid statens järnvägsbyggnader, dock att, därest han efter afskedstagandet erhållit eller framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skall för den tid, hans anställning varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå.

På tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall till hvad föredragande departementschefen sålunda hem-

Tionde hufvudtiteln: bil. 3.

ställt, med föreskrift tillika att utdrag af protokollet härom skulle meddelas finansdepartementet till iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
Conr. Falkenberg.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 november
1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN och
 VIRGIN.

Departementschefen, statsrådet Westring yttrade därefter:

Sedan Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Gäfleborgs län den 21 maj 1895 beviljat vaktmästaren hos länsstyrelsen Anton Fredrik Bouveng, hvilken enligt läkarebetyg på grund af lungtuberkulos vore oförmögen till tjänstgöring, tjänstledighet till årets slut, täcktes Eders Kungl. Maj:t efter därom af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande gjord underdånig framställning — hvori meddelats, att någon pålitlig person icke kunde erhållas att mot åtnjutande endast af de till vakt-

[5.]
*Pension åt
vaktmästaren
hos länsstyrel-
sen i Gäfleborgs
län A. F. Bou-
veng.*

mästarebefattningen hörande tjänstgöringspenningar fullgöra de med befattningen förenade åligganden — genom nådigt bref den 21 september 1895 medgifva, att under omförmälda, vaktmästaren Bouveng beviljade ledighet hans vikarie finge utöfver de till vaktmästarebefattningen anslagna tjänstgöringspenningar uppbära ett arvode af 300 kronor för år räknadt att utgå af allmänna besparingarna å riksstatens sjätte hufvudtitel.

Då Bouveng sedermera på grund af sjukdom städe varit oförmögen till tjänstgöring, har nämnda nådiga medgifvande hvarje år, senast genom nådigt bref den 6 mars 1903, förnyats.

I underdånig skrifvelse den 27 maj 1903 hemställde Eders Kungl. Maj:ts bemälda befallningshafvande om höjning af berörda särskilda arvode till Bouvengs vikarie och anförde därvid, att Bouvengs tjänst uppehållits af en person, hvilken åtnjöte pension från förutvarande tjänst och på grund däraf kunnat för ofvannämnda aflöning åtaga sig nu ifrågasvarande tjänstgöring, samt att, sedan denne insjuknat, utan att förhoppning funnes att han skulle kunna återinträda i tjänstgöring, de af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande vidtagna bemödanden att söka, utan ytterligare tillskott af statsmedel, på ett tillfredsställande sätt ordna vaktmästaretjänstgöringen varit utan framgång.

Genom nådigt bref den 26 juni 1903 fann äfven Eders Kungl. Maj:t godt medgifva, att under år 1903, så länge Bouvengs tjänst uppehölls af vikarie, denne finge, utöfver de till vaktmästarebefattningen anslagna tjänstgöringspenningar och honom på grund af nådiga brefvet den 6 mars 1903 tillkommande arvode, uppbära ytterligare ett arvode, beräknadt från början af maj månad år 1903 och efter 200 kronor för år att utgå af allmänna besparingarna å riksstatens sjätte hufvudtitel.

Samtidigt med sin nyssnämnda underdåniga skrifvelse den 27 maj 1903 har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande emellertid i särskild underdånig skrifvelse — med åberopande af de svårigheter, som uppkommit att utan tillgängliga medel, åtminstone motsvarande hela den med vaktmästaretjänsten förenade aflöning, få densamma på nöjaktigt sätt uppehållen — gjort framställning om beredande af pension åt Bouveng, i hvilket afseende meddelats, att Bouveng, som enligt den underdåniga skrifvelsen bifogadt prästbetyg vore född den 13 juli 1842 och som den 6 november 1868 anstälts i sin innehafvande befattning men alltsedan den 21 maj 1895 varit på grund af sjukdom oförmögen till tjänstgöring, enligt jämväl bilagdt läkarebetyg vore till följd af kronisk lungtuberkulos och förändringar i hjärtmuskulaturen för all framtid därtill urständsat.

Vid sådant förhållande och då uppehållandet af Bouvengs tjänst icke syntes numera kunna på förmånligare villkor för statsverket försiggå, har Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande hemställt att, ehuru Bouveng, hvilken under sin tjänstgöring städse ådagalagt berömvärd ordentlighet och redbarhet i förening med en hedrande vandel, ännu icke uppnått de för pensions erhållande å allmänna indragningsstaten föreskrifna lefnads- och tjänstår, Eders Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition till nästkommande års Riksdag göra framställning om beviljande åt Bouveng, hvilken enligt gällande stat af den 31 maj 1878 såsom tjänstledig uppbure lön till belopp af 500 kronor jämte ålderstillägg å 100 kronor, af en lönen och ålderstillägget motsvarande pension å 600 kronor, att af honom uppbäras med de villkor, hvartill omständigheterna finge anses böra föranleda.

I detta ärende har statskontoret, efter nådig remiss, afgifvit underdånigt utlåtande, däruti statskontoret anført, bland annat, att enligt nådigt bref den 1 juni 1877 civile ämbets- och tjänstemän samt betjante, hvilkas aflöning på grund af reglering vid 1876 års riksdag eller sedermera fördelats i lön och tjänstgöringspenningar, ägde att, då de uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjänstår, vid afskedstagandet från tjänsten undfå pension å allmänna indragningsstaten till lörens hela belopp. Enligt den af riksdagen antagna och genom nådigt bref den 31 maj 1878 fastställda lönereglering för vissa af de till landsstaten hörande tjänster vore aflöningen för vaktmästare hos länsstyrelse fördelad i lön och tjänstgöringspenningar, utgörande lönen med ålderstillägg 600 kronor. Förenämnda bestämmelser angående rätt till pension å allmänna indragningsstaten skulle å Bouveng vinna tillämpning, när han hunnit den föreskrifna lefnads- och tjänsteåldern, men Bouveng, som under november månad år 1903 visserligen uppfyllde villkoret om 35 tjänstår, hade emellertid uppnått allenast 61 års ålder. Då emellertid blifvit behörigen styrkt, att Bouveng vore på grund af sjukdom för all framtid oförmögen att sköta sin tjänst, samt, på sätt Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, svårighet yppat sig att utan hel vaktmästareaflöning få Bouvengs syssla behörigen uppehållen, har statskontoret tillstyrkt aflåtande af nådig proposition till Riksdagen om Bouvengs öfverförande å allmänna indragningsstaten med en hans lön jämte ålderstillägg motsvarande pension af 600 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder Bouveng erhöle entledigande från sin vaktmästarebefattning.

På grund af hvad sålunda förekommit får jag hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att Bouveng må från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked varder honom beviljad, för sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 600 kronor.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att utdrag af protokollet härom skulle meddelas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

[6.]
Ändring i bestämmelserna om provinsialläkares rätt till pension.

Vidare yttrade departementschefen:

Uti en till Eders Kungl. Maj:t den 29 januari 1901 ingifven skrift har Carl Dahlborg jämte 139 andra inom landets olika delar anställda extra provinsialläkare i underdånighet anhållit om åtgärders vidtagande för förbättrande af extra provinsialläkarnes ställning samt i sådant afseende, bland annat, hemställt att, med ändring i nu gällande bestämmelser angående provinsialläkares rätt till pension å allmänna indragningsstaten, extra provinsialläkare, som befordrats till provinsialläkare, måtte af sin tjänstgöring såsom extra provinsialläkare få räkna sig till godo fem år af de tjugufem, som behöfdes för erhållande af pension af statsmedel.

Medicinalstyrelsen och statskontoret, hvilka blifvit i ärendet hörda, hafva föreslagit, att den begärda förmånen måtte medgifvas för icke allenast extra provinsialläkare utan äfven stadsläkare, statskontoret likväl endast försåvidt med befattningarna varit förenad rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civile läkare i statens tjänst.

Innan jag går att redogöra för de skäl, som anförts för dessa framställningar, anser jag mig böra erinra om de allmänna bestämmelserna för den ställning, extra provinsialläkare- och stadsläkareinstitutionerna intaga inom den allmänna hälsovården, samt om de villkor, som vid olika tider varit gällande för provinsialläkares rätt till pension från allmänna indragningsstaten.

Hvad då först extra provinsialläkareinstitutionen vidkommer, innehåller den af Eders Kungl. Maj:t den 31 oktober 1890 utfärdade nådiga instruktion för läkare, som äro för hälso- och sjukvården inom visst område anställde, äfvensom för andra, som utöfva läkarekonsten, bland annat följande:

Fråga att för sjukvården inom en eller flera kommuner på landet få anställd extra provinsialläkare med rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civile läkare i statens tjänst skall; vare sig bidrag af staten till läkarens aflöning önskas eller icke, underställas Kungl. Maj:ts pröfning. Extra provinsialläkare, till hvilkens aflöning staten lämnar bidrag, förordnas och entledigas af medicinalstyrelsen. Gör kommunen icke anspråk på dylikt bidrag, äger den vid ansökningen afgifva förslag rörande sättet för läkarens antagande; och brukar vid bifall till ansökningen föreskrift lämnas om tillsättande af en styrelse för handhafvande af ärenden angående den extra provinsialläkaretjänsten, hvilken styrelse äger att, sedan medicinalstyrelsen yttrat sig öfver de sökandes kompetens, till extra provinsialläkare utse en bland de kompetente sökande. Extra provinsialläkare åligger att inom det honom anvisade tjänstgöringsområde besörja de provinsialläkare tillkommande göromål och därvid ställa sig till efterrättelse hvad i instruktionen är för provinsialläkare föreskrifvet. Endast legitimerade läkare kunna antagas till läkaretjänst, med hvars innehafvande är förenad tjänstårsberäkning, och tjänstårsberäkning åtnjutes för den tid, de tjänsten eller befattningen innehaft eller förestått.

Den af Eders Kungl. Maj:t den 31 oktober 1890 utfärdade taxa för arfvode åt vissa i civil tjänst anställda läkare för enskild sjukvård och för intyg, meddelade på enskild begäran, äfvensom för tjänsteför rättningar, verkställda enligt gällande instruktion eller myndighets uppdrag, gäller äfven för extra provinsialläkare.

I fråga om statsbidrag till aflöande af extra provinsialläkare är genom nådig kungörelse likaledes af den 31 oktober 1890 förordnadt, att distrikt, som utfäst sig att för en tid af minst fem år lämna bidrag till aflöning af extra provinsialläkare, må, därest den ifrågavarande läkarebefattningen finnes nödig och bidrag af statsmedel anses erforderligt, erhålla sådant bidrag till belopp i allmänhet motsvarande det från orten utfästa bidraget, men i intet fall öfverstigande 1,500 kronor. Dock kan statens bidrag bestämmas till lägre belopp än det från orten utfästa.

Enligt de i förenämnda läkareinstruktion meddelade bestämmelser anses en inom provinsialläkaredistrikt belägen stad, där stadsläkaretjänst är inrättad, icke tillhöra distriktet, därest icke Kungl. Maj:t annorlunda bestämmer. Rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civile läkare i statens tjänst tillkommer, utan särskildt tillstånd, i hvarje stad allenast en af staden antagen och aflönad läkare; och ankommer det på Kungl. Maj:t att, på stadsfullmäktiges ansökning och efter pröfning af vidden af de

göromål, hvilka skola tillkomma läkaren, medgifva rätt till tjänstårsberäkning jämväl åt en andre stadsläkare eller därutöfver åt en eller flera stadsdistriktsläkare.

Enligt instruktionen tillkommer stadsläkare hufvudsakligen att ägna sorgfällig uppmärksamhet åt allmänna hälso- och sjukvården inom staden och dess område, att därstädes efter förordnande verkställa rättsmedicinska besiktningar och undersökningar och att åt stadens invånare lämna läkarevård; och har stadsläkare att i utöfningen af sin befattning ställa sig till efterrättelse, förutom gällande författningar angående allmänna hälso- och sjukvården och särskilda instruktioner, jämväl i tillämpliga delar de för provinsialläkares tjänsteutöfning gifna stadganden.

För stadsläkare gäller däremot icke nyssnämnda arfvodestaxa; och till aflönande af dessa läkare finnes icke anvisadt något statsbidrag.

I fråga om provinsialläkares rätt till pension gällde ursprungligen de för civile ämbets- och tjänstemän i allmänhet i sådant afseende meddelade bestämmelser, eller att för pensionsrätt erfordrades 70 lefnadsår och en oafbruten tjänstetid af 30 år eller — i händelse af styrkt sjuklighet eller försvagadt hälsotillstånd — 65 lefnadsår och omkring 40 tjänstår, samt att pensionen utgick med ett lönen motsvarande belopp. I sammanhang med beslut om lörens förhöjning till 2,000 kronor, med rätt dessutom till ett ålderstillägg af 500 kronor, blef, på Eders Kungl. Maj:ts framställning vid 1878 års riksdag medgifvet, att provinsialläkare finge vid fyllda 60 år och efter 30 års tjänstgöring i statens tjänst därifrån afgå med pension å allmänna indragningsstaten till samma belopp som lönen. Sedan Eders Kungl. Maj:t föreslagit 1884 års Riksdag medgifva provinsialläkare rätt att vid fyllda 60 år och efter 30 års tjänstgöring i statens tjänst afgå därifrån med pension till belopp af 4,000 kronor, blef denna framställning af Riksdagen på det sätt bifallen, att provinsialläkare förklarades äga att vid fyllda 60 år och efter 25 års tjänstgöring i statens tjänst, af hvilka 20 år såsom provinsialläkare, afgå med pension till belopp af 4,000 kronor, hvilket Riksdagens beslut af Eders Kungl. Maj:t sanktionerades den 10 juli 1884 och fortfarande lärer till efterrättelse.

Med anslutning till hvad sålunda stadgats om provinsialläkares rätt till pension har ock bland villkoren för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som finnas upptagna å den af 1890 års Riksdag antagna och genom nådig kungörelse den 31 oktober 1890 fastställda aflöningsstat för provinsialläkare, den bestämmelse meddelats, att provinsialläkare skall, vid fyllda 60 år och efter 25 års tjänstgöring i statens tjänst,

af hvilka 20 år såsom provinsialläkare, vara förpliktad att med honom beviljad pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå, Eders Kungl. Maj:t likväl obetaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och han funnes villig att i densamma kvarstå.

I detta sammanhang torde det ej vara utan intresse att omnämna några, i samband med föreslagna förändringar i det civila pensionsväsendet i allmänhet, framkomna förslag till ändring af de för provinsialläkare fastställda pensionsvillkor. Sålunda borde, enligt det förslag till pensionslag för civilstaten, hvilket den 28 maj 1894 framlades af den för ordnandet af det civila pensionsväsendet af Eders Kungl. Maj:t tillsatta kommitté, för provinsialläkares rätt till erhållande af hel pension erfordras en lefnadsålder af 65 år och en tjänstetid af 30 år. Med tjänstetid skulle enligt detta lagförslag förstås den tid, hvarunder tjänst-innehafvare i ordinarie eller extra ordinarie anställning eller på grund af särskildt förordnande varit verksam i allmän tjänst. Enligt kommitténs uppfattning af begreppet allmän tjänst borde dit hänföras äfven stads- och extra provinsialläkarebefattningar samt i allmänhet alla sådana befattningar, hvilka till sitt ändamål och sin beskaffenhet i intet afseende skilde sig från verkliga statstjänster, ehuru staten lagt deras aflönande på kommunerna.

I det till 1899 års Riksdag aflättna, på grundvalen af nyssberörda lagförslag utarbetade förslag till lag angående civile tjänstinnehafvares rätt till pension af staten hade i afseende å provinsialläkares rätt till hel pension bibehållits gällande bestämmelser med det undantag att lefnadsåldern, vid hvilken pensionsrätt finge inträda, förhöjts från 60 till 62 år. Sistnämnda lagförslag blef emellertid, som bekant, aldrig af Riksdagen i detalj pröfvadt.

Slutligen har i det betänkande, som den 7 november 1902 till Eders Kungl. Maj:t afgafs af kommittén för förändradt ordnande af det civila pensionsväsendet, föreslagits, att rätt att komma i åtnjutande af hel pension enligt de af kommittén föreslagna grunder skulle för provinsialläkare inträda vid uppnådda 62 lefnads- och 30 tjänstår. Därvid är emellertid att märka, att enligt denna kommittés mening såsom tjänstår icke borde få beräknas annan tid än den, under hvilken tjänst-innehafvaren i fråga innehaft statstjänst eller ock i statens tjänst haft extra ordinarie anställning eller förordnande.

Till stöd för den af sökandena gjorda anhållan om ändring i de för provinsialläkares pensionsrätt gällande villkoren har anförts att, då

en extra provinsialläkare omsider erhållit provinsialläkaretjänst, måste han i de allra flesta fall innehafva sistnämnda befattning i 25 år för att kunna vid afskedstagandet erhålla pension, enär endast ett fåtal kunde hafva lyckats att med sin extra provinsialläkarebefattning förena militär-, fängelse- eller järnvägläkaretjänst för att dymedelst fylla de fem år i statens tjänst, som erfordrades utöfver de tjugu åren såsom provinsialläkare. Då för närvarande knappt någon möjlighet förefunnes att blifva provinsialläkare före 42—45 års ålder, torde det enligt sökandenas förmenande endast blifva ett högst ringa antal förunnadt att lefva, till dess pensionsåldern uppnåtts, och ännu färre torde hafva förmåga och kraft att så länge ens nöjaktigt uppehålla sin tjänst.

Uti sitt den 4 februari 1903 afgifna underdåniga utlåtande i ärendet har medicinalstyrelsen beträffande föreliggande fråga anfört följande:

Då andra af staten aflönade och genom statens myndigheter anställda läkare, såsom fängelseläkare, järnvägläkare med flera, som befordrats till provinsialläkare, hade rätt att tillgodoräkna sig fem till provinsialläkarepension berättigande år, syntes det medicinalstyrelsen därmed öfverensstämmande, att enahanda rättighet tillkomme i främsta rummet de innehafvare af extra provinsialläkartjänst, i hvilkas löneförmåner statsbidrag inginge. Hvad öfriga extra provinsialläkare anginge, ställde sig saken visserligen något annorlunda. Men då äfven sådana extra provinsialläkare städse vore pliktiga fullgöra de provinsialläkare åliggande tjänsteförrättningar, torde på grund däraf och för enhetlighetens skull samma förmån böra beviljas äfven dem. Gifvetvis borde då med lika fog sådana i stadskommuns tjänst anställda läkare, hvilka liksom extra provinsialläkarna hade att verkställa vissa förrättningar för statens ändamål, exempelvis rättsmedicinska undersökningar, kunna göra anspråk på enahanda rättighet. Det vore fördenskull, enligt styrelsens åsikt, med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att läkare tillhörande båda de ifrågavarande kategorierna, extra provinsialläkare och stadsläkare, erhöles rätt att vid öfvergång till provinsialläkartjänst få af sin tjänstetid i berörda egenskap beräkna fem pensionsår i likhet med läkare i statens tjänst. På sådant sätt kunde också ändamålet med den nuvarande ordningen för provinsialläkares pensionering bättre ernås. Därmed hade nämligen otvifvelaktigt afsetts, att läkaren ej allt för länge skulle kvarstå i tjänsten. Men stads- och extra provinsialläkare, som befordrades till provinsialläkartjänster, blefve ofta mycket öfver 60, ja 70 år, innan de kunde med pension afgå,

hvilket icke kunde vara annat än skadligt för tjänsten och för läkavården på landsbygden, hvilken fordrade rörliga och kraftiga läkare.

På grund häraf hemställde styrelsen i underdånighet, att bestämmelserna för provinsialläkares afgang med pension måtte ändras därhän, att provinsialläkare skulle vid fyllda 60 år och efter antingen 25 års tjänstgöring såsom provinsialläkare eller 20 års tjänstgöring såsom provinsialläkare samt därutöfver minst 5 års tjänstgöring i annan statens tjänst eller såsom extra provinsialläkare eller stadsläkare vara förpliktad att med honom beviljad pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå.

Statskontoret, som därpå den 5 innevarande november afgifvit underdånigt utlåtande i ämnet, har därvid, bland annat, meddelat, att för närvarande utginge statsbidrag till aflönande af extra provinsialläkare i 53 af de till ett antal af 162 numera uppgående extra provinsialläkaredistrikten med belopp växlande mellan 500 och 1,500 kronor. Vidare anför statskontoret, att såväl de extra provinsialläkare som de stadsläkare, med hvilkas befattningar rätt till tjänstårsberäkning för befordran varit förenad, syntes kunna antagas hafva under sin tjänstgöring i någon af nyssnämnda egenskaper i allt väsentligt fyllt uppgifter, som i det närmaste motsvarat provinsialläkarnes. Med den ställning staten intoge såsom öfvervakare och befrämjare af allmän hälso- och sjukvård skulle det alltså icke kunna anses annat än fullt befogadt, därest åt nämnda extra provinsial- och stadsläkare inrymdes en sådan rätt till tjänstårsberäkning som den, hvilken blifvit af sökandena och medicinalstyrelsen ifrågasatt. Ett dylikt medgifvande skulle för öfrigt i själfva verket endast blifva ett ytterligare fullföljande af de åtgärder, som redan vidtagits för att hålla provinsialläkarekåren så tjänstduglig som möjligt.

Statskontoret har därför på det sätt biträdt den gjorda framställningen om ändring i de för provinsialläkares rätt till pension från allmänna indragningsstaten gällande bestämmelser, att statskontoret tillstyrkte, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen besluta, att i den tjänstgöringstid af 25 år, hvilken vore stadgad såsom ett af villkoren för provinsialläkares rätt till pension å allmänna indragningsstaten och hvilken utgjorde en af förutsättningarna för provinsialläkares förpliktelse att vid viss lefnadsålder afgå från tjänsten, finge inräknas högst 5 år, tillbragta i utöfning af sådan extra provinsialläkaretjänst eller stadsläkaretjänst, hvarmed varit förenad rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civile läkare i statens tjänst, dock att genom

ett sådant medgifvande icke skett någon ändring i den för pensionsrätten stadgade fordran af 20 års tjänstgöring såsom provinsialläkare.

Såväl extra provinsialläkare, hvilka samtliga enligt bestämmelserna i 1890 års läkareinstruktion äga att vid befordran räkna tjänstår lika med civile läkare i statens tjänst, som de stadsläkare, hvilka på grund af nämnda instruktion eller särskildt nådigt medgifvande äro berättigade till dylik tjänstårsberäkning, kunna, såsom statskontoret ock framhållit, anses hafva i utöfningen af nämnda befattningar uti allt väsentligt fyllt uppgifter, som i det närmaste motsvara provinsialläkarnes. Då de inom sitt tjänstgöringsområde besörja de provinsialläkaren tillkommande göromål, kunna de med hänsyn till arten och vidden af sin verksamhet anses hafva i åtminstone lika hög grad gagnat statens intressen som åtskilliga andra i statens tjänst anställda läkare, hvilka i denna egenskap räkna tjänstår. Både billighet och rättvisa synes mig därför tala för att, såsom nu föreslagits, dem tillerkännes rätt att efter vunnen befordran till provinsialläkare uti den för erhållande af provinsialläkarepension bestämda tjänstetid af 25 år få inräkna högst fem år af den tid, de tjänstgjort uti sina forna befattningar. Men äfven den allmänna hälsovårdens intressen skulle därigenom icke oväsentligt främjas. Då de förut gällande bestämmelserna rörande provinsialläkarnes pensionering, såsom jag förut omnämnt, år 1878 ändrades genom nedsättning af antalet lefnads- och tjänstår till respektive 60 och 30 år, skedde detta med hänsyn ej mindre till dessa tjänstemäns ansvarsfulla och ansträngande tjänstgöring och det men, deras hälsa och krafter därunder måste lida, än äfven till den stora vikten för det allmänna att provinsialläkarebefattningarna uppehöles af fullt tjänstbara personer. För den år 1884 till följd af Riksdagens beslut vidtagna ytterligare nedsättningen i tjänstetiden till 25 år anfördes inom Riksdagen samma skäl och dessutom, att enligt gjorda beräkningar ett mycket stort antal af provinsialläkarne icke kunde, om den då stadgade tjänstetiden af 30 år bibehölles, komma i åtnjutande af pension förrän först vid omkring 65 års ålder. Enahanda menliga förhållande synes ännu råda, åtminstone hvad beträffar extra provinsialläkare och stadsläkare, som befordrats till provinsialläkare, då de, enligt hvad medicinalstyrelsen upplyst, ofta blifva mycket öfver 60, och ända till 70 år, innan de kunna komma i åtnjutande af pension.

Då, enligt den för provinsialläkare gällande lönestaten af den 31 oktober 1890, såsom villkor för åtnjutande af däri omförmälda aflöningsförmåner är stadgadt, bland annat, att provinsialläkare är vid fyllda 60 år och efter 25 års tjänstgöring i statens tjänst, af hvilka

20 år såsom provinsialläkare, förpliktad att med honom beviljad pension från allmänna indragningsstaten afgå från tjänsten, lärer, i händelse af bifall till det nu föreliggande förslaget, äfven denna bestämmelse böra i öfverenstämmelse härmed ändras.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen

att, med ändring af ej mindre gällande bestämmelser om provinsialläkares rätt till pension å allmänna indragningsstaten än äfven stadgade villkor för åtnjutande af de i lönestaten för provinsialläkare omförmälda aflöningsförmåner, i hvad dessa villkor angå skyldighet att från tjänsten afgå, besluta:

dels att provinsialläkare, som uppnått 60 år och tjänstgjort i 25 år, af hvilka minst 20 år såsom provinsialläkare och återstående tiden i annan statens tjänst eller i extra provinsialläkaretjänst eller sådan stadsläkarebefattning, med hvilken varit förenad rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civila läkare i statens tjänst, skall vara berättigad att vid afgång från tjänsten erhålla pension å allmänna indragningsstaten till belopp af 4,000 kronor;

dels ock att provinsialläkare, som sålunda är berättigad till pension, jämväl skall vara skyldig att från tjänsten afgå; Konungen likväl obehaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå.

Uti denna hemställan instämde statsrådets öfrige ledamöter; och behagade Hans Maj:t Konungen till densamma lämna bifall samt förordnade, att utdrag af protokollet härom skulle meddelas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
Joh. Ad. Hultman.

*Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31
december 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN,
 VIRGIN.

1:o.

Departementschefen, statsrådet von Friesen, yttrade:

[16.]
*Pension för
renskrifvaren
O. W. Helin.*

»Uti en till mig ställd skrift har renskrifvaren i ecklesiastikdepartementet Oskar Wilhelm Helin, under förmälan att han i mer än fyrtio år tjänstgjort såsom renskrifvare i departementet och nu vore till hälsan så försvagad, att han icke längre förmådde att på ett tillfredsställande sätt fullgöra renskrifningsgöromålen, utan snart såge sig nödsakad att upphöra därmed, anhållit, att åt honom, som befunne sig i medellösa omständigheter, måtte utverkas en årlig pension till belopp,

som ansåges lämpligt. Vid skriften äro fogade dels prästbetyg, utvisande, att Helin är född den 5 november 1834, dels af legitimerad läkare utfärdadt intyg af innehåll, att Helin, som enligt uppgift lede af stundom påkommande svindelanfall, beroende på af läkaren konstaterad arteriosclerosis, på grund häraf vore oförmögen att längre sköta renskrifvarebefattningen, dels ock af förutvarande expeditionschefer i ecklesiastikdepartementet meddelade intyg om Helins tjänstgöring därstädes, i hvilka intyg vitsordats af före detta justitierådet A. Norberg beträffande åren 1878—1884 — med instämmande af förutvarande statsrådet, justitierådet N. Claëson för åren 1884—1889 och af landshöfdingen F. Holmquist för åren 1893—1899 —, att Helin med synnerligt nit, samvetsgrant och pålitligt samt på ett i hvarje hänseende berömvärdt sätt fullgjort sina åligganden, och af statsrådet K. S. Husberg beträffande åren 1889—1893, att Helin ådagalagt, förutom berömligt välförhållande i öfrigt, utmärkt såväl nit som noggrannhet och ordentlighet vid fullgörandet af sina åligganden.

I anledning af den gjorda framställningen har jag infordrat yttrande af nuvarande expeditionschefen i departementet; och har denne i afgifven promemoria meddelat, att Helin anstälts såsom renskrifvare i departementet år 1862 och dessutom sedan oktober 1874 biträdt byråchefen å departementets byrå för folkskoleärenden vid anskaffande och afsändande af folkskolemateriel samt uppgörande af därtill hörande räkenskaper, äfvensom att Helin under de senare åren för sitt arbete uppburit ersättning af statsmedel med 30 kronor i månaden för sysselsättning med skrifgöromål i departementet två timmar dagligen, betalning efter ark för skrifarbete, som verkstälts å annan tid, 900 kronor årligen för biträde å folkskolebyrån och en årlig gratifikation af Filénska fondens räntemedel å 300 kronor, samt att Helins årsinkomster enligt dessa grunder utgjort år 1901 sammanlagdt 2,274 kronor 39 öre och år 1902 tillhoppa 2,241 kronor 69 öre.

I samma promemoria har expeditionschefen beträffande Helins arbete under tiden från och med november 1899 intygat: att Helin med synnerligt nit, samvetsgrant och pålitligt fullgjort såväl sina skrifgöromål som sitt arbete i folkskolebyråns tjänst; att hans arbetsförmåga dock numera betydligt förminskats, så att det snart nog blefve nödvändigt, att han såsom renskrifvare ersattes med en yngre och friskare kraft; samt att, därest han befriades från skrifgöromålen, hans förmåga af arbete syntes vara tillräcklig att tillåta honom ännu någon tid framåt fortfara med sitt arbete å folkskolebyrån, hvilket arbete han, trots sin ålder, på ett i hvarje hänseende berömvärdt sätt fullgjorde.

Expeditionschefen anför vidare, att han på grund häraf och med hänsyn till den sällsynt långa tid, Helin arbetat för departementets räkning, ansåge honom väl förtjänt att nu erhålla pension af statsmedel och att beloppet däraf syntes, vid jämförelse med de pensionsbelopp, som under de senare åren af Riksdagen beviljats åt personer, hvilka icke innehaft statstjänst med pensionsrätt, skäligen böra bestämmas till 600 kronor årligen, så länge Helin bibehölles vid sin nuvarande anställning såsom biträde å folkskolebyrån, men, då han helt och hållet entledigades från sysselsättning i departementets tjänst, till 1,200 kronor årligen.

Genom nådig remiss har statskontoret anbefallts att i ärendet afgifva underdånigt utlåtande; och har statskontoret den 17 december 1903 afgifvit sådant utlåtande, däri statskontoret anför följande.

Det torde väl icke lida något tvifvel, att staten, då den, såsom i förevarande fall vore händelsen, under mer än fyrtio års tid tagit en persons arbetskraft i anspråk, måste anses äga skyldighet att, när denna kraft vore förbrukad, bereda arbetaren ett understöd, som vore i stånd att skydda honom för nöd. Arbetets art och anställningens större eller mindre fasthet blefve i sådant fall omständigheter af jämförelsevis mera underordnad betydelse; och i enlighet med denna uppfattning hade också under senare åren vid flera tillfällen pensioner af Eders Kungl. Maj:t äskats och af Riksdagen beviljats åt personer, hvilka väl icke innehaft ordinarie anställning i statens tjänst, men dock under lång tid plikt-troget utfört arbete för statens räkning. I öfverensstämmelse härmed syntes det därför statskontoret vara billigt och rättvist, att Helin för sitt synnerligen långa, gagnande och väl vitsordade arbete inom ecklesiastikdepartementet finge vid arbetsdagens slut komma i åtnjutande af pension för sin återstående listid; och då statskontoret, med fästadt afseende å den fyrtioåriga tjänstetiden och beloppet af den ersättning, Helins arbeten inom departementet betingat, icke funnit något att anmärka mot hvad nuvarande expeditionschefen i förevarande hänseende föreslagit, ansåge sig statskontoret böra förorda, att nådig proposition måtte till Riksdagen aflåtas om anvisande åt Helin af listidspension å allmänna indragningsstaten i enlighet med berörda förslag.

Med anledning af hvad sålunda förekommit och då jag till fullo instämmer uti hvad statskontoret i ärendet anført, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition äska Riksdagens medgifvande därtill, att renskrifvaren i ecklesiastikdepartementet Oskar Wilhelm Helin må från och med månaden näst efter den, då hans an-

ställning därstädes såsom biträde å folkskolebyrån eller såsom renskrifvare upphör, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension, uppgående, så länge Helin bibehålles vid sin anställning såsom biträde å folkskolebyrån, till 600 kronor, men, då han helt och hållet entledigas från departementets tjänst, till 1,200 kronor årligen.»

2:o.

Härefter föredrog departementschefen, statsrådet von Friesen, en af domkapitlet i Göteborg, på framställning af läroverksskollegiet vid högre allmänna läroverket i Halmstad, gjord underdånig hemställan om beredande af pension åt vaktmästaren vid samma läroverk Karl Elias Lindström; hvaröfver statskontoret den 22 december 1903 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

Af handlingarna i ärendet inhämtades:

att Lindström, som vore född den 7 maj 1831 och alltså öfverskridit sjuttio två års ålder, den 1 oktober 1866 antagits till vaktmästare vid omförmälta läroverk och sålunda räknade en tjänstetid af mer än trettiosju år;

att Lindström i denna sin tjänstgöring ådagalagt synnerligen berömvärd trohet, redbarhet, villighet och nit samt fört en i allo hedrande vandel;

att Lindströms aflöning, som, förutom fri bostad, ljus och vedbrand, utgått år 1891 med kontant 785 kronor, under åren 1892—1898 med 1,000 kronor om året och under åren 1899—1901 med 1,150 kronor likaledes årligen, numera utgjordes af, förutom fri bostad, ljus och vedbrand, kontant årlig lön 1,200 kronor med åliggande för honom att utom vanliga vaktmästaregöromål ombestyrja städningen af skolans lokaler;

att läroverksskollegiet och domkapitlet föreslagit pensionens belopp till 600 kronor årligen;

samt att statskontoret tillstyrkt, det Eders Kungl. Maj:t tacktes till Riksdagen aflåta nådig proposition om beviljande åt Lindström å allmänna indragningsstaten af lifstidspension, hvars belopp dock, i likhet med hvad vid föregående tillfällen beviljats läroverksvaktmästare, syntes böra föreslås till 500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, hvori afsked från vaktmästaretjänsten blefve honom beviljad.

[17.]
Pension för
vaktmästaren
K. E. Lind-
ström.

Föredraganden hemställde, det Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition äska Riksdagens medgifvande därtill, att vaktmästaren vid högre allmänna läroverket i Halmstad Karl Elias Lindström må från och med månaden näst efter den, hvori afsked från vaktmästaretjänsten varder honom beviljad, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 500 kronor årligen.

Hvad föredragande departementschefen hemställt i de under punkterna 1:o och 2:o här ofvan upptagna ärenden behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder bifalla med föreskrift tillika, att protokollsutdrag härom skulle till finansdepartementet öfverlämnas för behörigt iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:

Gustaf Tottie.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13
november 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN och
VIRGIN.

7:o.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde härefter:

Uti underdånig skrifvelse den 2 nästlidne oktober har chefen för rikets allmänna kartverk, med föranledande af till honom ingifna ansökningar af kartograferne vid nämnda kartverk Nils Axel Ahlberg och Lars August Kjebon, gjort framställning om beredande af pensioner åt bemälda Ahlberg och Kjebon.

Af handlingarna i detta ärende inhämtas:

beträffande kartografen *Ahlberg*, att han, som är född den 7 april 1840 och således uppnått 63 års ålder, den 15 juni 1864 konstituerats

[18.]
*Pensioner åt
kartograferne
vid rikets all-
männa kart-
verk N. A.
Ahlberg och
L. A. Kjebon.*

till landtmäteriauskultant samt, efter anställning från den 1 oktober sistnämnda år såsom extra kartograf, den 23 mars 1867 förordnats till ordinarie kartograf vid kartverket; att Ahlberg, som enligt kartverkschefens vitsord under sin krafts dagar med nit och skicklighet fullgjort sina åligganden, emellertid på grund af ålder och följderna af ett slag-anfall under de senare åren varit oförmögen att under arbetena å fältet åstadkomma en tillfredsställande arbetsprodukt, hvarför han äfven från och med den 1 mars innevarande år på grund af läkarbetyg blifvit under ett års tid af Eders Kungl. Maj:t befriad från tjänstgöring med villkor att under tiden af sitt arfvode afstå ett belopp, motsvarande ett extra kartografarfvode för aflönande af vikarie; att Ahlberg af de inomhus förekommande arbetena vid hufvudstationen, såsom upprättande af häradsbeskrifningar, korrekturläsning för tryckning af häradskartor och arealuträkning af kartblad, under senare tiden af sin tjänstgöring endast kunnat sysselsättas med sistnämnda arbete; samt att Ahlberg enligt läkares intyg till följd af hjärnsjukdom och nedsättning af synförmågan är för framtiden oförmögen till tjänstgöring vid kartverket; och rörande kartografen *Kjebon*, att han, som är född den 3 januari 1838 och således 65 år gammal, den 11 juli 1865 antagits till extra kartograf och sedan den 4 april 1873 tjänstgjort såsom ordinarie kartograf vid kartverket; att Kjebon, enligt hvad kartverkschefen vitsordat, med nit och skicklighet fullgjort sina åligganden, ehuru väl äfven han på grund af ålder och försvagad hälsa ej under senaste tiden kunnat sysselsättas med fältarbeten, utan användts vid hufvudstationen synnerligast vid arealberäkning af kartblad; samt att Kjebon enligt läkares intyg lider af sockersjuka och kronisk ledgångsreumatism och på grund däraf har nedsatt arbetsförmåga.

Uti sin underdåniga skrifvelse i ärendet har kartverkschefen, under erinran hurusom Eders Kungl. Maj:t förut äskat pension för dem af kartverkets tjänstemän, som ej längre vore tjänstbara, och att sådan pension jämväl vid åtskilliga tillfällen af Riksdagen beviljats, senast år 1902 för nivellören F. O. Aurell, vidare framhållit, att de tjänsteåligganden, som tillkomme de vid kartverket anställde kartografer, vore af den beskaffenhet, att de ständigt erfordrade en ej ringa grad af synskärpa och, i all synnerhet under sommararbetena, dessutom ej alltför mycket försvagade kroppskrafter, hvadan, när en kartograf hunnit den ålder, att någon af dessa förutsättningar ej vore för handen, det både ur synpunkten af arbetenas framgångsfulla skötande vid kartverket och af billighetshänsyn gent emot den, som ägnat sin arbetskraft åt det-samma, vore lämpligt, att honom bereddes tillfälle att afgå. Med hänsyn

till Ahlbergs och Kjebons af ålder och sjukdom vållade oförmåga att motsvara de kraf, som borde ställas på en kartograf, har kartverkschefen funnit kartverkets bästa fordra, att deras tjänster vid verket upptoges af friskare krafter; och har kartverkschefen, vid det förhållande att ingen af dem ägde annan inkomst än sina arfvoden såsom kartografer och under åberopande att såväl Ahlberg som Kjebon, hvilka under de senare åren åtnjutit hvardera ett årligt arfvode af 3,000 kronor, med tillämpning af de grunder, som för lägre tjänstemäns pensionering vore gällande, borde komma i åtnjutande af en årlig pension, motsvarande 80 procent af nämnda arfvode, eller 2,400 kronor, i underdånighet hemställt, att Eders Kungl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta nådig proposition för beredande åt Ahlberg och Kjebon af pensioner å allmänna indragningsstaten till sistnämnda belopp.

Till följd af nådig remiss har härefter statskontoret afgifvit underdånigt utlåtande af den 24 nästlidne oktober och däruti anfört följande.

Då enligt läkares intyg Ahlberg till följd af sjukdom vore för framtiden oförmögen att utöfva sin verksamhet såsom kartograf, och Kjebon genom tvenne svåra sjukdomar fått sin arbetsförmåga nedsatt, och då bägge måste anses hafva genom långvarigt och väl vitsordadt arbete för det allmännas räkning gjort sig förtjänte att, när ålder och aftagande krafter icke vidare medgäfvade deras kvarstående i tjänst, komma i åtnjutande af pension för återstående lefnadsdagar, hemställde statskontoret, som beträffande pensionsbeloppet ansåge sig böra vidhålla sin i underdånigt utlåtande den 7 november 1901 i fråga om ofvanomförmälde nivellören Aurells pension uttalade uppfattning, hvilken syntes hafva blifvit delad af såväl Eders Kungl. Maj:t som Riksdagen, att Eders Kungl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om beviljande åt Ahlberg och Kjebon af en årlig pension för dem hvardera af 2,000 kronor.

Af hvad i detta ärende förekommit torde vara utredt, att Ahlberg och Kjebon numera äro oförmögne att sköta sina befattningar vid kartverket. Då Ahlberg uppnått en ålder af 63 år samt Kjebon en ålder af 65 år, och de båda varit anställda i statens tjänst, Ahlberg snart 40 samt Kjebon i det närmaste 39 år, samt vitsordadt blifvit, att de, så länge hälsa och krafter medgifvit, städse på ett nitiskt och förtjänstfullt sätt skött sina befattningar, anser jag mig böra tillstyrka, att Eders Kungl. Maj:t behagade, på sätt förut i likartade fall skett, göra framställning till Riksdagen om beviljande åt Ahlberg och Kjebon af pensioner å allmänna indragningsstaten. Beträffande pensionernas belopp

anser jag desamma böra bestämmas till 2,000 kronor eller samma belopp, som i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag af 1902 års Riksdag beviljats åt nivellören Aurell.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att medgifva, att kartograferne vid rikets allmänna kartverk Nils Axel Ahlberg och Lars August Kjebon må, hvardera från och med månaden näst efter den, hvarunder han afgår från sin tjänstebefattning vid kartverket, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner till belopp af 2,000 kronor för dem hvar.

Denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle utdrag af protokollet härom meddelas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:

G. Zethelius.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13
november 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN och
VIRGIN.

24:o.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde härefter:
Uti en till Eders Kungl. Maj:t ställd, af domänstyrelsen med underdånig skrifvelse den 11 augusti innevarande år, jämte inhämtade yttranden från vederbörande skogstjänstemän, öfverlämnad skrift har förre stenarbetaren Johan Erik Johansson från Öjebyn i Piteå landsförsamling, med förmälan att han genom olyckshändelse vid stenarbete i statens tjänst förlorat sin högra hand och sålunda vore oförmögen att utföra arbete, hvarigenom han skulle kunna försörja sig och sin familj, i underdånighet anhållit att, då han icke varit olycksfallsförsäkrad och ej ägde

[19.]
*Pension
åt förra sten-
arbetaren J. E.
Johansson.*

sparade tillgångar, honom måtte beviljas ett årligt understöd af statsmedel förslagsvis till belopp af 500 kronor; varande vid den underdåniga ansökningen fogade intyg af vederbörande jägmästare och arbetsledare, präst- och läkarbetyg samt af kyrkoherden i församlingen utfärdadt intyg om sökandens lefnadsvillkor.

Af dessa handlingar inhämtas hufvudsakligen:

att Johansson, som är född den 12 februari 1854 och under flera månader år 1902 varit anställd vid statens strömrensningsarbeten i Rappens vattendrag inom Arjepluogs socken och revir, den 2 oktober samma år under sysslande med förenämnda arbeten blifvit genom olyckshändelse vid stensprängning så svårt skadad i högra handen, att denna måst borttagas i handleden;

att, enligt intyg af lasarettsläkaren vid länslasarettet i Piteå Oskar Forssell, Johansson på grund häraf blifvit oförmögen att utöfva sitt yrke såsom stenarbetare samt hans förvärfsförmåga i allmänhet blifvit högst betydligt inskränkt;

att, enligt ofvanberörda, af kyrkoherden i Piteå landsförsamling afgifna intyg, hvari ordförandena i Piteå sockens kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse instämt, Johansson vore ägare af en afsöndring om 19,65 kvadratrefvar från n:o 39 i Öjebyn, hade fyra barn om 20, 16, 14 och 11 års ålder, ansåges befinna sig i torftiga lefnadsvillkor och varit hänvisad uteslutande till sina händers arbete för familjens underhåll samt vore känd för att vara skötsam och i sin vandel ordentlig;

att revirförvaltaren, med vitsordande af de i ansökningen lämnade uppgifter om olycksfallet, ansett ansökningen förtjänt af nådigt bifall;

att öfverjägmästaren, med erinran att Johansson icke varit fast anställd med dags- eller månadsaflöning utan entreprenör eller ackordstagare samt att lagen om arbetsgifvares ersättningsskyldighet den 5 juli 1901 icke trädt i kraft, då olyckan skedde, såsom sin mening uttalat, att högre ersättning än hvad denna lag bestämde för dylikt fall, 50 procent af 300 kronor, eller 150 kronor, icke torde kunna ifrågakomma; samt

att domänstyrelsen hemställt, att Johansson måtte tilldelas åtminstone något understöd, som styrelsen föreslagit till 100 kronor om året.

Uti häröfver infordradt utlåtande af den 21 sistlidne september har statskontoret anført, att enligt den af öfverjägmästaren åberopade lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbete skulle, där arbetare blefve skadad genom sådant olycksfall och han ej uppsåtligen eller genom grof vårdslöshet själf ådragit sig skadan, arbetsgifvaren vara pliktig att utgifva ersättning efter vissa närmare angifna grunder. I 4 § 2:o af nämnda lag stadgades att, om olycksfallet med-

fört för framtiden bestående förlust eller minskning af arbetsförmågan, i ersättning skulle utgifvas en årlig lifränta, i förra fallet å 300 kronor och i senare fallet å det lägre belopp, som svarade mot arbetsförmågans minskning, räknadt från och med 61:a dagen efter olycksfallet eller från den senare tidpunkt, då olycksfallet medfört för framtiden bestående förlust eller minskning af arbetsförmågan, dock att lifränta icke skulle utgå i de fall, där ej arbetsförmågan blifvit nedsatt med minst en tiondedel, och enligt 5 § 2:o skulle i allmänhet vid förlust af en hand nedsättningen af arbetsförmågan anses motsvara femtio procent. Sagda lag, som trädt i kraft den 1 januari 1903, ägde ej tillämpning i fråga om olycksfall, som före nämnda tid inträffat, och således icke på det nu förevarande fallet. Hade detta varit händelsen, syntes det statskontoret, som om, med tillämpning af ofvan angifna grunder för arbetsgifvares ersättningsskyldighet, sökanden kunnat anses äga laglig rätt att af staten erhålla en årlig lifränta å 150 kronor från och med den 2 december 1902. På grund häraf och då de lagstadgade lifräntebeloppen syntes böra anses såsom minimiersättningar, hvilka äfven den i ekonomiskt afseende ogynnsamt lottade arbetsgifvaren måste underkasta sig att betala, har statskontoret hemställt om beredande åt sökanden af en årlig pension af 200 kronor.

Under åberopande af hvad i detta ärende förekommit, och då jag, huru ömmande omständigheter än i förevarande fall måste anses föreligga, finner mig icke kunna tillstyrka, att sökanden tilldelas ett högre ersättningsbelopp än hvad han, därest lagen af den 5 juli 1901 trädt i kraft vid tiden för ifrågavarande olycksfalls inträffande, skulle varit berättigad att af staten uppbära, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att medgifva, att förre stenarbetaren Johan Erik Johansson från Öjebyn må under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 150 kronor att utgå från och med början af år 1903.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle utdrag af protokollet härom meddelas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
G. Zethelius.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 18
december 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 VON FRIESEN och
 VIRGIN.

27:o.

[20.]
Pensioner
åt skogsingen-
jörerne J. F.
von Heideken
och O. A.
Kopp.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde härefter:
Uti särskilda till Eders Kungl. Maj:t ställda, af domänstyrelsen med
egget underdånigt utlåtande den 27 sistlidne oktober öfverlämnade skrifter
hafva skogsingenjörerne Johan Fredrik von Heideken och Oscar Alfred
Kopp hvar för sig i underdånighet anhållit att vid afskedstagandet
komma i åtnjutande af pension till belopp, motsvarande hvad som i
sådant afseende tillkomme ordinarie jägmästare.

Beträffande statens skogsingenjörstjänster tillåter jag mig erinra,
hurusom vid 1874 års Riksdag motion väcktes därom, att Riksdagen

för anställande af skogsingenjörer till enskilde skogsägares tjänst måtte för år 1875 ställa till Eders Kungl. Maj:ts disposition ett förslagsanslag af 15,000 kronor och i sammanhang därmed hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville dels låta tillse, det i skogsvetenskapen kunniga och erfarna personer härför blefve förordnade emot åtnjutande af lika stora aflönings- och öfriga förmåner, inbegripet reseersättning, som vore bestämda för i statens tjänst anställda landtbruksingenjörer, dels ock meddela de närmare föreskrifter, hvilka för skogsingenjörernes anställning och tjänstgöring påkallades.

I anledning häraf beslöt Riksdagen, enligt dess skrifvelse den 15 maj 1874 angående reglering i vissa delar af utgifterna under riksstatsens sjunde hufvudtitel, att för anställande af högst sex skogsingenjörer till enskilde skogsägares tjänst för år 1875 ställa till Eders Kungl. Maj:ts disposition ett förslagsanslag af 15,000 kronor.

Genom nådigt bref till skogsstyrelsen den 16 oktober 1874 angående användandet af berörda anslag bestämde Eders Kungl. Maj:t, bland annat, att arfvodet för skogsingenjör skulle utgå med 2,000 kronor för år, att skogsingenjörerna därjämte skulle äga att åtnjuta reseersättning och traktamente under resedagar enligt sjunde klassen i då gällande resereglemente (fjärde klassen i det nu gällande), äfvensom att den, som påkallat skogsingenjörns biträde, skulle gälda såväl honom tillkommande traktamente under förrättningsdagar med ett belopp af fem kronor för dag, som ock ersättning enligt gällande taxa för sådana arbeten, som icke kunde å förrättningsstället medhinnas.

För hvartera af åren 1876 och 1877 beviljade Riksdagen därefter särskildt anslag för anställande af skogsingenjörer, men från och med år 1878 hafva kostnaderna för desse tjänstemän utgått från reservationsanslaget till kronoskogarnas förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet. Genom fastställande af domänstyrelsens generalförslag öfver utgifter från nämnda reservationsanslag för åren 1890, 1895 och 1900 har Eders Kungl. Maj:t sedermera höjt arfvodena till statens skogsingenjörer med hänsyn till det antal år, desse varit såsom sådana anställda, och utgå dessa arfvoden numera med högst 3,500 kronor årligen förutom dagtraktamente och öfriga förmåner.

Vidare har Riksdagen, med anledning af nådig proposition, enligt skrifvelse den 14 maj 1899 angående regleringen af utgifterna under riksstatsens sjunde hufvudtitel medgifvit, det jägmästare finge i fråga om rätt till ålderstillägg räkna sig till godo den tid, hvarunder han innehaft befattning såsom statens skogsingenjör, dock endast för tiden efter det Eders Kungl. Maj:ts beslut därom meddelades, och har Eders

Kungl. Maj:t jämlikt nådigt bref den 26 maj 1899 förklarar, att sådan rätt därefter skulle tillkomma jägmästare.

Af handlingarna i förevarande ärende inhämtas, bland annat:

i afseende å *von Heideken*: att han är född den 15 november 1835 och alltså nu 68 år gammal; att han, efter den 2 juni 1856 aflagd afgangsexamen från skogsinstitutet, under därpå följande sju år innehaft befattning som skogsförvaltare vid Ankarsrums bruk; att, sedan han den 30 oktober 1863 undfått nådigt förordnande att tillsvidare vara extra öfverjägare i Gäfleborgs län utan lön, men med skyldighet att i nämnda egenskap tjänstgöra, då sådant af vederbörande påkallades, han under därpå följande tio år dels innehaft befattning som skogsförvaltare vid Sörfors bruk, dels ock på kortare och längre tider varit vikarierande jägmästare i norra Helsinglands revir; att han den 28 december 1874 af skogsstyrelsen förordnats att under år 1875 vara skogsingenjör mot årsarfvode af 2,000 kronor och rätt till rese- och traktamentsersättning m. m., hvilket förordnande därefter årligen förnyats och fortfarande af honom innehafves; samt att von Heidekens årsarfvode tid efter annan blifvit förhöjdt och för närvarande utgår med 3,500 kronor; samt

i afseende å *Kopp*: att han är född den 10 mars 1844 och således inom kort 60 år gammal; att han, som den 30 oktober 1865 antagits till landtmäterielev och den 8 juni 1869 aflagt afgangsexamen från skogsinstitutet, den 14 juli 1870 erhållit sitt första förordnande inom skogsstaten; att han den 28 april 1877 förordnats att under återstoden af samma år vara skogsingenjör mot årsarfvode af 2,000 kronor och rätt till rese- och traktamentsersättning m. m., hvilket förordnande sedermera årligen förnyats och fortfarande af honom innehafves; att Kopps årsarfvode för närvarande utgår med 3,500 kronor; samt att Kopp enligt vederbörligt läkarintyg på grund af sjuklighet äger nedsatt arbetsförmåga.

Domänstyrelsen har uti sin ofvanberörda underdåniga skrifvelse den 27 sistlidne oktober — jämte erinran, hurusom skogsingenjörernas aflönings- och öfriga förmåner från början syntes hafva varit afsedda att motsvara landtbruksingenjörernas, hvilka sistnämnde tjänstemän, förutom 2,000 kronors årlig fast aflöning jämte reseersättning och traktamente m. m. ägde undfå tre ålderstillägg, hvarje å 500 kronor, efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring, samt att arfvodena till skogsingenjörerna jämväl blifvit höjda med hänsyn till tjänstetidens längd, och med framhållande därjämte beträffande skogsingenjörernas tjänstgöring, att densamma i följd af bestämmelserna i nyssnämnda nådiga

bref den 26 maj 1899 i det hela syntes hafva blifvit likställd med ordinarie jägmästares — vidare anført följande.

På grund af senaste Riksdags beslut och utfärdandet af lagen af den 24 juli innevarande år angående vård af enskildes skogar, hvilken lag skulle träda i kraft den 1 januari 1905, komme skogsingenjörs-tjänsterna antagligen att indragas; och äfven om en del af innehafvarne af dessa tjänster möjligen blefve befordrade till ordinarie jägmästare, kunde detta dock ej blifva fallet med dem, som uppnått en ålder, vid hvilken jägmästare ägde rätt att med pension från sin tjänst afgå.

Jämlikt nådiga kungörelsen den 29 november 1889 angående villkoren för åtnjutande af de från 1890 års början fastställda nya löne-förmåner för tjänstemän och betjante vid skogsstaten skulle skogstjänsteman, då han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjänstår, vara förpliktad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå, hvarjämte på Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning skulle bero att i händelse af sjuklighet eller försvagadt hälso-tillstånd uppå ansökning gifva skogstjänsteman afsked vid uppnådda 60 lefnads- och 30 tjänstår.

Det lede ej tvifvel, att de båda sökandena von Heideken och Kopp, om de innehade jägmästartjänster, skulle äga rätt att vid afskedstagan-det erhålla pension, Kopp dock först efter den 10 mars 1904. Ehuru någon sådan pensionsrätt icke blifvit tillerkänd skogsingenjör, syntes det dock domänstyrelsen som om, då sökandena förbrukat sina krafter i statens tjänst och därvid båda plikttroget fullgjort sina åligganden, ur billighetssynpunkt dem borde beredas pension efter samma grunder, som för jägmästare tillämpades; och har domänstyrelsen på grund häraf hemställt att, med tillämpning af grunderna för jägmästares pensionsrätt, sökandena måtte från och med året näst efter det, då deras förordnanden såsom skogsingenjörer komme att upphöra, å allmänna indragningsstaten hvardera beredas en pension af 2,625 kronor årligen.

Till följd af nådig remiss har statskontoret den 23 nästlidne november i detta ärende afgifvit underdånigt utlåtande och därvid meddelat, att statskontoret, som i fråga om den ställning, skogsingenjör såsom stats-tjänsteman intoge, åberopade hvad domänstyrelsen härutinnan anført, jämväl instämde i domänstyrelsens framställning i öfrigt.

På grund af hvad i ärendet förekommit och då såväl von Heideken som Kopp måste anses hafva i fråga om lefnadsålder och tjänstetid uppfyllt de fordringar, som för erhållande af pension af statsmedel ställas

på med dem närmast jämförlige tjänst innehafvare, landtbruksingenjörer och jägmästare, samt då det för sökandena föreslagna pensionsbeloppet, 2,625 kronor åt dem hvar, icke uppgår till 80 procent af det årsarfvode, en hvar af dem för närvarande äger uppbära, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att medgifva, att skogsingenjörerne Johan Fredrik von Heideken och Oscar Alfred Kopp må, hvardera från och med året näst efter det, hvarunder hans förordnande såsom skogsingenjör kommer att upphöra, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner till belopp af 2,625 kronor för dem hvar.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att utdrag af protokollet härom skulle meddelas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:

Reinh. H. J. Rudbeck.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 december
1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN och
 VIRGIN.

30:o.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde vidare:

Uti en till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift har förre läraren vid landtbruksinstitutet vid Ultuna Carl Jonas Axel Segerströms änka Ida Bernhardina Segerström, född Fyhn, i underdånighet anhållit, att Eders Kungl. Maj:t måtte bereda henne någon pension för hennes återstående lifstid.

Till stöd för denna ansökning har sökanden anført, att hennes bemälde man, hvilken affidit den 20 februari 1903, den 1 november 1868 tillträdte lärarplats i veterinärkunskap, anatomi och fysiologi vid landtbruksinstitutet vid Ultuna, hvilken plats han sedan innehaft, till dess han vid institutets omorganisation år 1892 erhållit afsked med

[21.]
*Pension åt
förre läraren
vid Ultuna
landtbruksin-
stitut C. J. A.
Segerströms
änka.*

en årlig pension af 1,200 kronor; att han efter erhållen pension sökt att, i den mån hans redan då brutna hälsa det tillåtit, genom veterinärpraktik erhålla i någon mån ökade inkomster dels till familjens underhåll och dels till betalande af studieskulder, som ännu kvarstått, enär den aflöning, hvilken han såsom lärare vid Ultuna åtnjutit, varit så ringa, att fullständig frigörelse från sagda skulder, oaktadt den största sparsamhet i lefnadssättet, icke varit möjlig; att han emellertid snart blifvit till hälsa och krafter så nedsatt, att denna inkomstkälla alldeles utsinat; att då hans sjukdom, fallandesot, under de senare åren så tilltagit, att han måst hafva ständig tillsyn och vård, det äfven för sökanden blifvit alldeles omöjligt att genom eget arbete förvärfva något; samt att under sådana förhållanden några besparingar till sökandens underhåll under ålderdomen icke kunnat göras.

Vid ansökningen voro fogade, bland andra handlingar, dels prästbevis, utvisande att änkan Segerström är född den 5 februari 1842, dels ock transsumt af bouppteckning efter Segerström, hvaraf inhämtades, att behållningen i boet utgjorde 496 kronor 99 öre.

Styrelsen för landtbruksinstitutet vid Ultuna har i afgifvet yttrande, enär styrelsen med hänsyn till Segerströms 24-åriga tjänstgöring vid institutet och änkans utblottade belägenhet funne ansökningen behjärtansvärd, förordat bifall till densamma.

Landtbruksstyrelsen har med underdånigt utlåtande i ärendet den 28 nästlidne november öfverlämnat ett af f. d. professorn Th. M. Fries och lektorn vid landtbruksinstitutet vid Ultuna friherre Mauritz Åkerhielm afgifvet intyg af innehåll, att änkan Segerström icke ägde några föräldrar i lifvet, icke åtnjöte någon pension samt icke hade några egna barn, men väl en ogift fosterdotter, äfvensom att hon på grund af ålder, försvagade kroppskrafter och boets ringa tillgångar vid mannens död vore i verkligt behof af något understöd.

För egen del har landtbruksstyrelsen, under framhållande att andra omständigheter än endast medellöshet och oförmåga att sig försörja borde kunna åberopas, för att understöd af statsmedel skulle kunna beviljas änka efter afliden tjänsteman, men att dylika särskilda omständigheter icke i detta fall syntes föreligga, förklarat sig förhindrad att förorda bifall till ansökningen.

Statskontoret har i underdånigt utlåtande den 15 innevarande december anført, att sökandens man visserligen intagit en mera anspråkslös ställning såsom statstjänsteman, men att, då han efter förmåga gagnat det allmänna på den plats, han i lifstiden innehaft, och då under omständigheter, liknande de här förevarande, Eders Kungl. Maj:t och

Riksdagen vid flerfaldiga tillfällen beviljat pensioner åt f. d. tjänstemäns i armod lefvande änkor — såsom exempel hvarpå statskontoret åberopat 1902 års statsverksproposition, tionde hufvudtiteln, punkt 2, och samma års nådiga proposition n:o 37 samt 1903 års statsverksproposition, tionde hufvudtiteln, punkt 13 — statskontoret ansåge sig, med afseende å de i detta fall förekommande ömmande omständigheter och då sökandens man saknat tillfälle att ingå i någon af staten understödd änke- och pupillkassa, böra tillstyrka framställning till Riksdagen om beviljande åt änkan Segerström af en årlig pension å 300 kronor, att utgå från och med år 1904, så länge hon i sitt nuvarande änkestånd förblefve.

Sökandens man, hvilken var född år 1835 samt under åren 1868—1892 var anställd vid landtbruksinstitutet vid Ultuna såsom lärare i veterinärkunskap, anatomi och fysiologi, fick enligt beslut af 1892 års Riksdag sig tilldelad en årlig pension af 1,200 kronor. Enligt hvad styrelsen för nämnda landtbruksinstitut vid förordande af pension åt Segerström vitsordade, hade denne städse på oförvitligt sätt skött sin lärarbefattning vid institutet. Då nu ansökning gjorts om beredande af pension åt hans änka, som befinner sig i ekonomiskt betryck och hvilkens ålder och försvagade kroppskrafter utgöra hinder för henne att sig själf försörja, anser jag mig, under åberopande af hvad statskontoret i ämnet anfört, böra understödja ifrågavarande framställning; och får jag, som jämväl i afseende å pensionsbeloppets storlek instämmer med statskontoret, alltså i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att medgifva, att förre läraren vid landtbruksinstitutet vid Ultuna C. J. A. Segerströms änka Ida Bernhardina Segerström, född Fyhn, må, så länge hon förblifver änka, å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 300 kronor, att utgå från och med år 1904.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att utdrag af protokollet härom skulle meddelas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
Axel Mörner.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31
december 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN och
 VIRGIN.

38:o.

[22].
*Pension åt
inspektoren
vid Alnarp
S. Forsberg.*

Härefter anförde departementschefen, statsrådet Odelberg:
I underdånig skrifvelse den 4 sistlidne september har styrelsen
för landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, med öfverlämnande af
en till styrelsen ingifven, af åldersbevis och tjänsteförteckning åtföljd
ansökning af inspektoren Svante Forsberg om beredande åt honom af
pension till belopp, motsvarande 80 procent af hans aflöningsförmåner,
att utgå från den 19 maj 1904, då han komme att uppnå 65 års ålder,
hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig

proposition om beviljande åt Forsberg af en pension å 3,500 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, hvori han från sin befattning erhöle afsked.

Öfver denna framställning hafva, till följd af särskilda nådiga remisser, underdåniga yttranden afgifvits den 19 nästlidne november af landtbruksstyrelsen och den 21 innevarande december af statskontoret.

Af handlingarna i ärendet inhämtas, att Forsberg är född den 19 maj 1839 och således den 19 maj nästkommande år, om han då lefver, uppnår en ålder af 65 år, att han år 1868 anställts såsom instruktör vid landtbruksinstitutet vid Alnarp och, efter att år 1869 hafva erhållit förordnande att uppehålla inspektorsbefattningen vid Alnarp, blifvit år 1871 till samma befattning utnämnd, samt att han i egenskap af inspektor ej mindre skött den till institutet upplåtna egendomen Alnarp, än äfven meddelat undervisning dels åt eleverne vid institutet i det mekaniska jordbruket och dels åt lärlingarne vid den till institutet förlagda landtbruksskolan i landthushållning och jordbrukets ekonomi samt under åren 1869—1889 därjämte i landtmäteri och afvägning.

I sin förenämnda underdåniga skrifvelse har styrelsen för institutet, med vitsordande att Forsberg på ett särdeles förtjänstfullt och samvetsgrannt sätt skött sina ansvarsfulla befattningar, särskildt framhållit, att det nit och den duglighet, han ådagalagt såsom inspektor, på det kraftigaste bestyrktes af den höga ståndpunkt, som jordbruket på Alnarps egendom intoge, hvarigenom det för hela landet kunde anses såsom en förebild af ett intensivt jordbruk i hög kultur; att icke mindre hedrande vore den verksamhet, han såsom lärare vid landtbruksskolan utöfvat; att honom i sistnämnda egenskap borde i högst väsentlig mån tillskrifvas förtjänsten af det anseende och förtroende, som nämnda skola från allmänhetens sida åtnjöte; samt att han genom det intresse och den omsorg, han ägnat odlingen af sockerbeter, ganska väsentligt bidragit till en rationell utveckling af denna kultur inom landet; hvarigenom allt han gjort sig väl förtjänt att komma i åtnjutande på sin ålderdom af understöd af samma art som statens andre tjänstemän; och har styrelsen, jämte meddelande att Forsbergs löneförmåner utgjorts af 3,900 kronor i kontant lön samt — förutom förmånen af fri bostad, trädgård och foder till ett par hästar — stat och provision, uppgående till ett värde af i medeltal omkring 1,000 kronor, vidare förklarar, att styrelsen, som väl hyste en liflig önskan, att en tillfredsställande pension måtte kunna Forsberg i enlighet med hans framställning beviljas, dock ansett sig böra taga i betraktande, att med institutets nuvarande stat icke högre pension än 3,500 kronor kunde beredas

institutets högst ställda tjänstemän, lektorerna, med hvilka Forsbergs ställning närmast kunde jämföras, och på grund häraf ansett sig icke kunna för Forsberg förorda pension till högre belopp.

Jämte meddelande att Forsberg äfven efter institutets omorganisation, hvilken ännu icke hunnit fullständigt genomföras, i hvad den afsåge institutets och egendomens särskilda förvaltning, fortfarande utöfvade befattning såsom inspektor med samma åligganden som förut, har landbruksstyrelsen, som jämväl vitsordat, att Forsberg under den tid, han varit anställd vid de till Alnarp förlagda institutioner, på ett framstående, hedrande och för fäderneslandet gagnande sätt varit verksam i landtbrukets tjänst, uti sitt i ärendet afgifna underdåniga yttrande förklarar sig anse honom böra vid 65 års ålder med allt skäl komma i åtnjutande af pension af statsmedel samt, hvad pensionsbeloppet anginge, icke haft något att erinra mot, att Forsberg i detta afseende komme att likställas med institutets lektorer, med hvilka tjänstemän han i sin egenskap af inspektor kunde anses vara fullt likställd.

Statskontoret har till en början erinrat därom, att landbruksinstitutet vid Alnarp blifvit enligt 1902 års Riksdags beslut och nådiga brefvet den 6 juni samma år omorganiseradt och förenadt med det vid Alnarp jämväl förlagda mejeriinstitutet, därvid, bland annat, stadgats, att den dittills till landbruksinstitutet mot arrende anvisade, staten tillhöriga fasta egendom skulle särskildt förvaltas och afkastningen däraf till statsverket redovisas; att i sammanhang med denna omorganisation, hvilken emellertid, enligt hvad landbruksstyrelsen meddelat, ännu icke blifvit fullständigt genomförd, i hvad den afsåge egendomens särskilda förvaltning, faststälts stat för det omorganiserade institutet under benämning landbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp; att i denna stat såsom aflöningsförmåner för institutets lektorer, med hvilka Forsberg, enligt hvad ofvan meddelats, ansetts böra likställas, upptagits — förutom tjänstgöringspenningar och fri bostad — lön till belopp af 2,000 kronor jämte tre ålderstillägg till lönen, hvar och ett å 500 kronor, äfvensom stadgats, bland annat, att lektor vid institutet skulle, då han uppnått 65 lefnadsår och 35 tjänstår, vara förpliktad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjänsten afgå; att Alnarps landtegendom stode under inseende af institutets styrelse, hvilken ägde anställa tjänstepersonal vid egendomen enligt stat, som af Eders Kungl. Maj:t skulle årligen fastställas; att egendomens inspektor, hvilken enligt de för landbruksinstitutet vid Alnarp den 25 februari 1859 fastställda stadgar skulle undervisa in-

stitutets elever i det mekaniska jordbruket, efter omorganisationens genomförande skulle, enligt af Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 10 oktober 1902 till efterrättelse tills vidare fastställda stadgar angående tillsättning af lärare och tjänstemän vid landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp, undervisa institutets elever i en del af jordbruksläran, hufvudsakligen uti hvad som berörde jordbruket vid den till institutet hörande egendom samt för eleverne demonstrera där förekommande arbeten, hvarjämte inspektoren fortfarande såsom dittills, jämte sin befattning såsom förvaltare af egendomen, skulle vara lärare vid den till egendomen förlagda landbruksskolan; samt att i den af Eders Kungl. Maj:t den 17 sistlidne juni fastställda stat för Alnarps egendom för år 1903 ett belopp af 5,100 kronor funnes upptaget såsom kontant aflöning till inspektor och bokhållare.

Statskontoret har vidare anfört att, då före berörda omorganisation icke någon af de vid institutet anställda lärare och öfrige befattningsinnehafvare ägde rätt till pension vid afskedstagandet samt ej heller efter omorganisationen sådan förmån vore tillförsäkrad den vid Alnarps landtegendom anställda personal, det syntes vara uppenbart, att pensionsrätt icke tillkomme Forsberg. Då denne emellertid inom kort komme att uppnå den lefnads- och tjänstålder, då de med honom likställde lektorerna vid institutet numera vore pensionsberättigade, samt det med hänsyn till hans långvariga, synnerligen väl vitsordade arbete i statens tjänst syntes billigt, att pensionsförmån bereddes honom, när han nu vid framskriden ålder önskade afgå från sin genom institutets omorganisation i viss mån förändrade syssla, har statskontoret, som i betraktande af de aflöningsförmåner, Forsberg enligt styrelsens för institutet uppgift åtnjöte, ej heller hade något att erinra mot det föreslagna pensionsbeloppet, i underdånighet tillstyrkt aflåtandet af nådig proposition till Riksdagen om beviljande åt Forsberg af en årlig pension till belopp af 3,500 kronor.

Då, på sätt såväl styrelsen för landtbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp som landtbruksstyrelsen framhållit — hvilket jag, i egenkap af förutvarande mångårig chef för sistnämnda styrelse, jämväl är i tillfälle vitsorda — inspektoren Forsberg städse på ett i allo synnerligen förtjänstfullt sätt handhaft icke allenast skötseln af Alnarps landtegendom, utan äfven den honom anförtrodda lärarverksamhet vid landtbruksinstitutet och den till Alnarp förlagda landbruksskolan, samt han genom det arbete, han nedlagt på främjandet af odlingen af socker-

betor, kan anses hafva i väsentlig mån bidragit till utvecklingen af denna kultur och därigenom till jordbrukets höjande i allmänhet inom landets södra delar, finner jag fullgoda skäl tala för, att åt honom beredes möjlighet att efter uppnådda 65 lefnadsår draga sig tillbaka med pension af statsmedel.

På grund häraf och då jag icke har något att erinra mot det föreslagna pensionsbeloppet, 3,500 kronor, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att medgifva, att inspektoren vid Alnarp Svante Forsberg må från och med månaden näst efter den, i hvilken han efter uppnådd ålder af 65 år varder från sin befattning entledigad, under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten en årlig pension af 3,500 kronor.

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att utdrag af protokollet härom skulle meddelas finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens tionde hufvudtitel.

Ex protocollo:

Axel Mörner.

Sammanställning af inkomster och utgifter.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 januari 1904.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **LAGERHEIM**,
Statsråden: **ODELBERG**,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN,
VIRGIN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer yttrade:

De anslag, Eders Kungl. Maj:t på de särskilda departements-
chefernas föredragning beslutit äska af Riksdagen för år 1905, utgöra:

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 1 Saml. 1 Afd.

1

Sammanfattning af utgifterna under hufvudtitlarne.

Sammanställning af inkomster och utgifter.

I	hufvudtiteln: ordinarie	kronor	1,321,000: —
II	ordinarie: kronor	4,004,590: —	
	extra: ”	439,910: —	” 4,444,500: —
III	ordinarie: ”	881,750: —	
	extra: ”	11,950: —	” 893,700: —
IV	ordinarie: ”	43,895,300: —	
	extra: ”	13,741,200: —	” 57,636,500: —
V	ordinarie: ”	13,100,790: —	
	extra: ”	8,423,510: —	” 21,524,300: —
VI	ordinarie: ”	28,956,615: —	
	extra: ”	5,586,785: —	” 34,543,400: —
VII	ordinarie: ”	8,552,293: —	
	extra: ”	723,107: —	” 9,275,400: —
VIII	ordinarie: ”	17,112,729: —	
	extra: ”	1,634,171: —	” 18,746,900: —
IX	ordinarie: ”	4,973,100: —	
	extra: ”	2,161,200: —	” 7,134,300: —
X	ordinarie: ”	4,059,990: —	
	extra: ”	1,549,410: —	” 5,609,400: —
			kronor 161,129,400: —

Riksgäldskontorets
ställning.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hafva i skrifvelse den 10 sistlidne december, som torde få under litt. B biläggas dagens protokoll, lämnat uppgift å de riksgäldskontorets utgifter för år 1905, hvilka fullmäktige ansett böra i riksstaten uppföras. Enligt fullmäktiges beräkning utgöra dessa siffror:

riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m., *förslagsvis*,..... kronor 1,029,750: —

räntor och afbetalningar å stats-
skulden kronor 16,146,850: —

efter afdrag

af de till

riksgäldskontoret

ingående

ränte- och

kapitalbe-

talningar

” 3,431,000: —

förslagsvis..... ” 12,715,850: — ” 13,745,600: —

transport kronor 174,875,000: —

transport kronor 174,875,000: —

Till betäckande af den brist, som uppstått å 1902 års statsreglering, bör vidare upptagas det i sådant afseende af mig förut beräknade beloppet

*Brist å
1902 års
statsreglering.*

„ 1,445,700: —

I riksstaten för hvar af åren 1896—1904 har afsatts ett belopp af 1,400,000 kronor, som tillgodoförts den enligt nådigt bref den 15 november 1895 under statskontorets förvaltning ställda arbetareförsäkringsfonden.

*Afsättning till
arbetare-
försäkrings-
fonden.*

Efter samråd med chefen för civildepartementet anser jag mig böra hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att till arbetareförsäkringsfonden må i riksstaten för år 1905 afsättas ett belopp af

„ 1,400,000: —

På Eders Kungl. Maj:ts framställning har Riksdagen, till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande, uppfört i riksstaten för hvar af åren 1891—1895 ett belopp af 100,000 kronor och för hvar af åren 1899—1904 ett belopp af 250,000 kronor. Chefen för civildepartementet har emellertid meddelat mig, att, med hänsyn till det för år 1903 beräknade utgiftsbeloppet samt beloppet af den vid slutet af nämnda år beräknade behållningen och då det behof, hvarför ifrågavarande medel afses, kan antagas komma att framdeles än mera ökas, anslaget för år 1905 synes böra höjas; och får jag, i anledning häraf, efter samråd med chefen för nämnda departement, tillstyrka, att för ändamålet må för år 1905 afsättas

*Afsättning till
underlättande
af åtgärder
för arbetares
olycksfalls-
försäkring och
sjukkassors
bildande.*

„ 350,000: —

Summan af statsverkets utgifter för år 1905 uppgår således till

..... kronor 178,070,700: —
motsvarande det belopp, hvartill statsverkets tillgångar för den förevarande statsregleringen beräknats.

*Statsverkets
utgifter och
tillgångar.*

I sammanhang med framläggande för Riksdagen af förslag till riksstat torde Riksdagens medgifvande böra äskas därtill, att vid statsregleringen för år 1905 de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingar å hufvudtitlarne fortfarande må blifva gällande.

Utgifter utom
riksstaten.

På föredragning af chefen för civildepartementet har Eders Kungl. Maj:t förut denna dag beslutit föreslå Riksdagen att för år 1905 anvisa dels 4,000,000 kronor till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar, dels likaledes 4,000,000 kronor till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee, dels ock 2,707,500 kronor till påbörjande af anläggning såväl af en statsbana från Morjärv öfver Storträsk och Lappträsk till Karungi by i Karl Gustafs socken af Norrbottens län som ock i sammanhang därmed af landsväg från Boden öfver Morjärv till Lappträsk.

Då dessa belopp, tillhopa 10,707,500 kronor, torde böra bestridas med lånta medel, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att till utgående från riksgäldskontoret anvisa:

till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade järnvägar	kronor	4,000,000: —
till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee	„	4,000,000: —
och till påbörjande af anläggning såväl af en statsbana från Morjärv till Karungi som ock af en landsväg från Boden öfver Morjärv till Lappträsk	„	2,707,500: —
	eller tillsammans kronor	10,707,500: —

På statsrådets tillstyrkan behagade Hans Maj:t Konungen bifalla hvad departementschefen sålunda hemställt och åt honom uppdraga att, sedan han erhållit protokollsutdrag om hvad som efter de öfriga departementens föredragning blifvit beslutadt med afseende å statsregleringen, uppsätta och till justering inför Kungl. Maj:t anmäla förslag till nådig proposition angående statsverkets tillstånd och behof i enlighet med Kungl. Maj:ts nu i ämnet fattade beslut.

Ex protocollo:
Hjalmar Rettig.

Bil. litt. B.

Till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet.

Med anledning af herr statsrådets skrifvelse den 6 nästlidne november hafva fullmäktige i riksgäldskontoret låtit upprätta och hafva äran härmed öfverlämna förslagsvis uppgjorda beräkningar öfver riksgäldskontorets sannolika ställning vid slutet af hvardera året 1903 och 1904 samt redan nu påräkneliga inkomster och utgifter år 1905.

I dessa beräkningar äro såsom vanligt ej upptagna inkomster, utgifter och behållningar för de särskildt förvaltade fonderna, nämligen de fonderade lånens likvidations- och amortisementsfonder samt fonden för extra amortering af statsskulden.

Stockholm den 10 december 1903.

ALB. ANDERSON.

EDW. SEDERHOLM.

J. JOHANSSON.

W. ODELBERG.

H. Sederholm.

Förslagsberäkning öfver riksgäldskontorets inkomster och

Tillgångar och fordringar:			
Riksgäldskontorets kassabehållning den 10 december 1903.....	2,095,239: 38		
Kapitalfordran å tills vidare förräntade medel:			
uppköpta obligationer.....	2,827,306: 76		
lån emot reverser	900,000: —	3,727,306: 76	
Utländska valutor		11,541,269: 06	
Saldo å räkning med ett utländskt bankirhus		1,081: 35	17,364,896 55
Inkomster:			
Kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda föremål anvisade låneunderstöd, som förfalla med 1,476,200 kronor, hvaraf beräknas inflyta		1,344,000: —	
Ränta å utbetalda belopp från odlingslånefonden ..		177,969: 43	
Dito å tills vidare förräntade medel samt å utländska valutor		25,000: —	
Dito å lån till kungl. telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende	146,531: 25		
Kapitalafbetalning å dito dito.....	612,500: —	759,031: 25	2,306,000 68
		Transport	19,670,897 23

utgifter från och med den 10 december 1903 till samma års slut.

Utgifter:

Riksdags- och revisionskostnader	25,000: —		
Kostnader för 1903 års kyrkomöte	50,000: —		
Kostnader för Riksdagens hus och bibliotek	5,000: —		
Förvaltningskostnader vid riksgäldskontoret	5,000: —		
Inlösen af utelöpande förfallna obligationer af 1891 års tillfälliga lån	1,080: —		
Ränta å Malmö—Billesholms järnvägsaktiebolags af Riksgäldskontoret öfvertagna obligationslån jämte inlösningsprovision	23,157: 75		
Annuitetslikvider å af riksgäldskontoret öfvertagna kommunlån	15,300: —		
Ränta å gamla lånet, å konung Carl XIII:s hemgifts- kapital samt å Göta kanals reparationsfond	9,153: 83	133,691	58
I riksgäldskontoret innestående köpeskillingar för försålda mindre kronolägenheter		513,837	39
Ränta å 4 % för år 1903 å den hos svenska staten innestående, den $\frac{20}{12}$ 1907 förfallande andel, 3,000,000 kronor, af köpe- skillingen för bandelen Örebro—Frövi af Örebro—Köpings järnväg		120,000	—
Ränta å 4 % för senare halfåret 1903 å den i riksgäldskontoret innestående köpeskillingen, 2,250,000 kronor, för fastigheten n:o 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm		45,000	—
Vid 1879 års riksdag anvisadt anslag, högst 4,000,000 kronor, för inköp af Hallsberg—Motala—Mjölby järnväg, återstoden		730	31
	Transport	813,259	28

	Transport	19,670,897 23
	Summa kronor	19,670,897 23

	Transport	813,259 28
Låneunderstöd till enskilda järnvägsanläggningar:		
1896 års fond, 7,500,000 kronor,		
återstoden af 1898 års anslag,		
1,500,000 kronor,	2,000: —	
återstoden af 1900 års anslag,		
1,500,000 kronor,	168,333: 33	
återstoden af 1901 års anslag,		
1,500,000 kronor,	617,000: —	787,333: 33
1901 års fond, 7,500,000 kronor,		
återstoden af 1902 års anslag,		
1,500,000 kronor,	1,370,000: —	
1903 års anslag	1,500,000: —	2,870,000: —
Vid 1902 års riksdag beviljadt anslag, 1,500,000 kronor, till bildande af en lånefond för torfindustriens understödjande,		
återstoden		1,480,000 —
Vid 1903 års riksdag beviljade lån till kungl. telegrafstyrelsen:		
för fortsatt utveckling af statens telefonväsende i afseende å lokala telefonnät med förbindelseledningar, 1,500,000 kronor,		
återstoden	750,000: —	
„ anläggning af vissa interurbana telefonledningar	700,000: —	1,450,000 —
Odlingslånefonden:		
1902 års anslag	1,000,000: —	
efter afdrag af för samma år beräknade, till kungl. statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån	739,000: —	261,000: —
1903 års anslag	1,000,000: —	
efter enahanda afdrag	723,100: —	276,900: —
Vid 1903 års riksdag anvisadt förskott, 200,000 kronor, till bestridande af kostnader för en undsättningsexpedition till Södra Ishafvet, återstoden		65,000 —
Beräknad behållning vid 1903 års slut		11,667,404 62
	Summa kronor	19,670,897 23

Förslagsberäkning öfver riksgäldskontorets

Beräknad behållning vid 1904 års början		11,667,404	62
Inkomster:			
Kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda föremål anvisade låneunderstöd, som under år 1904 förfalla med 2,806,200 kronor, hvaraf beräknas inflyta	2,537,000: —		
Ränta å utbetalda och beräknade fyllnadsbelopp till odlingslånefonden	209,000: —		
Dito å lån från torfindustrifonden	60,000: —		
Dito å lån till kungl. telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende	333,000: —		
Dito å riksgäldskontorets tills vidare förräntade medel samt å utländska valutor	200,000: —	3,339,000	—
Ersättning af statsverkets medel:			
Motstående för år 1904 upptagna riksdags- och revisionskostnader, aflöningar m. m. äfvensom annuiteter å de fonderade lånen samt räntor och amortering å öfrig statsskuld 17,197,100: — efter afdrag af den för riksgäldskontoret under samma år beräknade inkomst af kapital- och ränteinbetalningar	3,339,000: —	13,858,100	—
Ersättning för förskottsvis bestridda kostnader för en undsättnings-expedition till Södra Ishafvet		200,000	—
<i>Upplåning:</i>			
Vid 1903 års riksdag medgifven och beräknad upplåning för samma och föregående år	4,041,536: 61		
Vid samma års riksdag medgifven upplåning för år 1904 till betäckande af motstående beräknade			
Transport	4,041,536: 61	29,064,504	62

inkomster och utgifter år 1904.

Utgifter:

Riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m.:

riksdags- och revisionskostnader	800,000: —	
kostnader för riksdagens hus ...	250,000: —	
” ” ” bibliotek	4,500: —	
arfvoden, löner och expenser vid riksgäldskontoret	84,500: —	
pensioner vid dito	18,100: —	
aflöning, resekostnader och expenser för justitieombudsmanen och hans expeditioner ...	22,650: —	1,179,750: —

Annuiteter och räntor:

Till Hans Maj:t Konungen 300,000: —

Annuitetsanslag:	Kapital.	Ränta.
för 1880 års 3½% lån	1,960,200: —	3,174,979: 50
” 1886 ” 3½% ”	320,000: —	2,052,462: 22
” 1890 ” 3½% ”	424,444: 44	1,083,950: —
” 1894 ” 3% ”	132,300: —	540,000: —
” 1899 ” 3½% ”	272,880: —	1,250,776: 80
	3,109,824: 44	8,102,168: 52

Ränteanslag för:

1887 års		
3½% lån 1,757,178: —		
1888 års		
3% lån 744,444: 44		
1900 års		
lån à 4% 1,452,800: —	— — —	3,954,422: 44

Till fonden för extra amortering af stats-
skulden

140,888: 89	— — —	
<u>3,250,713: 33</u>	<u>12,056,590: 96</u>	15,307,304: 29

Transport 16,787,054: 29

	Transport	4,041,536: 61	29,064,504 62
utgifter:			
för lån till enskilda järnvägs- anläggningar	1,500,000: —		
„ odlingslånefonden	237,600: —		
„ lån till kungl. telegrafstyrel- sen för anläggning af vissa interurbana telefonlednin- gar	600,000: —		
„ fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee ...	3,000,000: —		
„ provisoriska anordningar vid centralstationen och norra stationen i Stockholm	340,000: —		
„ bildande af en lånefond till rederinäringens understöd- jande	5,000,000: —	10,677,600: —	
		14,719,136: 61	
som minskas med:			
af riksbanken verkställd slutbetalning å lånet, 25,000,000 kronor, af valutan för 1899 års lån	10,000,000: —		
af kungl. telegrafstyrelsen återbetalda lånemedel för telefonväsendetsutveckling	1,075,000: —		
genom försäljning af 1887 års 3 $\frac{6}{10}$ % obligationer in- flutna	7,000: —		
genom försäljning af 1886 års 3 $\frac{1}{2}$ % obligationer in- flutna	1,787,217: 77		
af Klintehamn—Roma järn- vägsaktiebolag återlevere- radt belopp af från riks- gäldskontoret utbetaldt lån å 214,000 kronor	750: —	12,869,967: 77	1,849,168 84
		Transport	30,913,673 46

	Transport 16,787,054: 29		
Ränta å medgifven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning	50,000: —		
Ränta och amortering å Malmö—Billesholms järnvägsaktiebolags af riksgäldskontoret öfvertagna obligationslån	69,720: —		
Ränta och amortering å af riksgäldskontoret öfvertagna, för teckning af aktier i Skåne—Hallands, Mellersta Hallands och Göteborg—Hallands järnvägsaktiebolag upptagna kommunlån	65,051: 81	134,771: 81	
Ränta å 4% för år 1904 å den hos svenska staten innestående, den $\frac{20}{12}$ 1907 förfallande andel, 3,000,000 kronor, af köpeskillningen för bandelen Örebro—Frövi af Örebro—Köpings järnväg	120,000: —		
Dito å dito för dito å den i riksgäldskontoret innestående köpeskillningen, 2,250,000 kronor, för fastigheten N:o 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm	90,000: —		
Ränta å gamla lånet, å konung Carl XIII:s hemgiftskapital samt å Göta kanals reparationsfond äfvensom inlösningsprovision å Malmö—Billesholms järnvägsaktiebolags förfallna obligationer och kuponger, tillsammans 15,225 kronor, som för motstående ersättningsbelopp utjämnande upptagas till	15,273: 90	17,197,100	—
Låneunderstöd till enskilda järnvägsanläggningar: 1904 års anslag		1,500,000	—
Vid 1903 års riksdag till utgående från riksgäldskontoret anvisade medel:			
1904 års anslag till odlingslånefonden	1,000,000: —		
efter afdrag af för 1904 beräknade, till kungl. statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån	762,400: —	237,600	—
		Transport 18,934,700	—

	Transport	30,913,673	46
	Summa kronor	30,913,673	46

	Transport	18,934,700	—
lån till kungl. telegrafstyrelsen för anläggning af vissa interurbana telefonledningar		600,000	—
anslag till fortsättning af statsbanan från Göteborg till Skee ...		3,000,000	—
dito till utförande af provisoriska anordningar vid centralstationen och norra stationen i Stockholm		340,000	—
dito till bildande af en lånefond till rederinäringens understödjande		5,000,000	—
Beräknad behållning vid 1904 års slut ..		3,038,973	46
	Summa kronor	30,913,673	46

Förslagsberäkning öfver riksgäldskontorets

Beräknad behållning vid 1905 års början		3,038,973	46
Inkomster:			
Kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda föremål anvisade låneunderstöd, som under år 1905 förfalla med 2,814,600 kronor, hvaraf beräknas inflyta	2,546,000: —		
Ränta å utbetalda och beräknade fyllnadsbelopp till odlingslånefonden	218,000: —		
Dito å lån från torfindustrifonden	60,000: —		
Dito å lån från rederinäringensfonden	200,000: —		
Dito å lån till kungl. telegrafstyrelsen för fortsatt utveckling af statens telefonväsende	357,000: —		
Dito å riksgäldskontorets tills vidare förräntade medel samt å utländska valutor	50,000: —	3,431,000	—
<i>Ersättning af statsverkets medel:</i>			
Motstående för år 1905 upptagna riksdags- och revisionskostnader, aflöningar m. m. äfvensom annuiteter å de fonderade lånen samt räntor och amortering å öfrig statsskuld 17,176,600: — efter afdrag af den för riksgäldskontoret under samma år beräknade inkomst af kapital- och ränteinbetalningar	3,431,000: —	13,745,600	—
<i>Upplåning:</i>			
till betäckande af motstående beräknade utgifter:			
för lån till enskilda järnvägsanläggningar	1,500,000: —		
„ odlingslånefonden	240,000: —	1,740,000	—
		Transport	21,955,573 46

inkomster och utgifter år 1905.

Utgifter:

Riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m.:

riksdags- och revisionskostnader ...	850,000: —	
kostnader för riksdagens hus	50,000: —	
” ” ” bibliotek	4,500: —	
arfvoden, löner och expenser vid riksgäldskontoret	84,500: —	
pensioner vid dito	18,100: —	
aflöning, resekostnader och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition	22,650: —	1,029,750: —

Annuiteter och räntor:

Till Hans Maj:t Konungen 300,000: —

Annuitetsanslag:	Kapital:	Ränta:
för 1880 års $3\frac{1}{2}\%$ lån	2,069,100: —	3,104,466: 75
” 1886 ” $3\frac{1}{2}\%$ ”	320,000: —	2,052,462: 22
” 1890 ” $3\frac{1}{2}\%$ ”	439,555: 56	1,068,830: —
” 1894 ” 3% ”	132,300: —	540,000: —
” 1899 ” $3\frac{1}{2}\%$ ”	282,600: —	1,241,226: —
	3,243,555: 56	8,006,984: 97

Ränteanslag för:

1887 års		
$3\frac{7}{8}\%$ lån	1,757,178: —	
1888 års		
3% lån	740,000: —	
1900 års		
lån à 4%	1,452,800: —	3,949,978: —

Till fonden för extra amortering af stats-skulden

145,333: 33	— — —	
<u>3,388,888: 89</u>	<u>11,956,962: 97</u>	15,345,851: 86

Transport 16,675,601: 86

	Transport	21,955,573	46
Summa kronor		21,955,573	46

	Transport	16,675,601: 86	
Ränta å medgifven och beräknad, ännu icke verkställd upplåning		140,000: —	
Ränta och amortering å Malmö—Billesholms järnvägsaktiebolags af riksgäldskontoret öfvertagna obligationslån	70,720: —		
Ränta och amortering å af riksgäldskontoret öfvertagna, för teckning af aktier i Skåne—Hallands, Mellersta Hallands och Göteborg—Hallands järnvägsaktiebolag öfvertagna kommunlån	65,051: 81	135,771: 81	
Ränta å 4 % för år 1905 å den hos svenska staten innestående, den ²⁰ / ₁₂ 1907 förfallande andelen, 3,000,000 kronor, af köpeskillingen för bandelen Örebro—Frövi af Örebro—Köpings järnväg ...		120,000: —	
Dito å dito för dito å den i riksgäldskontoret innestående köpeskillingen, 2,250,000 kronor, för fastigheten n:o 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm		90,000: —	
Ränta å gamla lånet, å konung Carl XIII:s hemgiftskapital samt å Göta kanals reparationsfond äfvensom inlösningsprovision å Malmö—Billesholms järnvägsaktiebolags förfallna obligationer och kuponger, tillsammans 15,227 kronor 50 öre, som för motstående ersättningsbelopp utjämnande upptagas till	15,226: 33	17,176,600	—
Låneunderstöd till enskilda järnvägsanläggningar:			
1905 års anslag		1,500,000	—
Odlingslånefonden:			
1905 års anslag	1,000,000: —		
efter afdrag af för samma år beräknade, till kungl. statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån	760,000: —	240,000	—
Beräknad behållning vid 1905 års slut		3,038,973	46
	Summa kronor	21,955,573	46

Statsverkspropositionens justering.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari
1904.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LAGERHEIM,
Statsråden: ODELBGRG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
RAMSTEDT,
BERGER,
MEYER,
VON FRIESEN,
VIRGIN.

Departementschefen, statsrådet Meyer uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med Kungl. Maj:ts förut fattade, af statsrådet enhälligt tillstyrkta beslut, uppsatt förslag till Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Hans Maj:t Konungen täcktes, enligt statsrådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörda förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt; och skulle i enlighet därmed omförmälda nådiga proposition till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:
Hjalmar Rettig.